...НУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана.

...УРЯАД ҮНЭН

...эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 69 (11667)

1968 оной мартын 22, пятница

сэн 2 мүнгэн

ҺАЯ ЭХИЛБЭШЬЕ...

Сабшалангай ургаса дэ-шэлүүлхэ хүдэлмэриин хоёр һарын түрүүшын үдэрһөө эхилжэ манай Субэгтын отделениинхид наг шэбхэ зөөлгые эршэмтэйгээр ябуулжа захалаа.

Эндэ тусхай тэргэтэй табан трактор хоёр наранай хоорондо һаадгүй хүдэлжэ, луговод Максар Бадмаевай даадаг Тээлниг гэжэ газартахи сабшалан дээрэ шэбхэ ехээр зөөжэ байна. Үбэлдөө хүрэшэһэн шэбхэ задалжа, трактор, машинада ашахань нилээд хүндэшье һаань, механизаторнууд Б. Дашапылов, Н. Тогтохоев, П. Цыренжапов гэгшэд үдэртөө яһала ехэ шэбхэ зөөнэ.

Тэдэнэр апрелиин тэн болотор эндэхи газарта 1000 тонно шэбхэ гаргаха юм.

Ц-Д. МУНКУЕВ,
Погранична совхозой хүдэлмэрилэгшэ.

Хяагтын аймаг.

...НИШОД! ...ЯА ХАРУУЛХА ...ТНАЙ ЕРЭЭ

Нүхэд хонишод! Буряад оронойнгоо колхоз, совхозуудай баялиг—хүн сагаан хонин һүрэгые үдхэжэ, тон харюусалгатай, хүндэтэй ажал бүтээжэ байдаг зон гээшэт. Таанадайл ажалша мэргэн гарай хүсөөр, үнэн зүрхэнэй оролдолго, шадабариин ашаар хонин һүрэг түргэн олошоржо, тарган мяхан, торголиг нооһон элбэгээр абтаха, ...нуудта мүнгэн олзо доход ехээр оруулагдаха байна

...түгэс шудалһан, ажалша бэрхэ, хонин ажалай ёһо...р болоһон хүнүүд колхоз, совхоз бүхэндэмнай бии. Таа... Буряад ороной омогорхол болоһон суута солото хонишод ...алай Геройнууд, ордентодшье олон. Эдэмнай ямаршье ...жа шададаг, жэлһээ жэлдэ хурьга олоор түлжүүлдэг. ...шалдаг байна. Тэдэнэй баян дүй дүршэлые бүгэдын ...ожо, бүхы хонишодоо түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргажа, ...рид хүгжөөхэ гээшэ мүнөө үеын гол зорилго болоно. ...р Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын түрүү хони...о Гимниндармаев һайшаалтай үүсхэл гаргажа, рес...оо социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхые уряалан, ...таанадтаа бэшэгээр хандаһан байна. «Табан жэлэйн ...рбадахи жэлые эрхимээр дүүргэхэ, агууехэ баг...шэй түрэһөөр 100 наһа гүйсэһэнэй ойе ажалай амжал... тула манай отарынхид социалис мүрысөөндэ оролсохоор ...тэрэ бэшэнэ.

...үнэн», «Правда Бурятии» газетэнүүдэй, «Байгал» ...кцинууд хонишоной бэшэгые зүбшэн хэлсэжэ, үүсхэ...ые дэмжээд, республикын бүхы хонишодой дунда со...өө соносхоо.

...мэдэһээр, хонишодой ажалда сүлөөтэй, минии һууха ...жэл соо хоморхон байдаг. Таанад зунай элдин ...һайнаар адуулжа хүсэ шадал абхуулха, тарҕалуулха, ...саг соо гээлтэгүйгөөр хайшалжа абаха болонот. Мүн ...ые ханамжатай наринаар, искусственна аргаар үрэ...лгэдөө бэлдэдэг байнат. Үбэлэй шанга хүйтэндэ түл ...ролтогүйгөөр түлжүүлхын тула бүхы арга боломжо, ...ба мэргэжэлээ элсүүлэн хүдэлхэ болонот. Хабарай ...хурьгадаа тураахa муудхаахагүй, тобир һайнаар хүхэ ...гаргахын тула баһал үнэн зүрхэнһөө оролдодогтнай ...лмэриин нэгыеньшье хайша хэрэгээр үнгэргэжэ бо... Тиигэжэ жэлэй дүрбэн сагта бүхы анхарал оролдолгоёо ...гүй һаа, хонин ажалда амжалта туйлагдахагүй бшуу. ...энээниие өөһэдөөшье һайн мэдэнэт. Эгээл тиимэһээ ...алис мүрысөөе түхэреэн жэл соо эмхидхэжэ, тэрэ...рба дахин гаргаха гэжэ шиидхэгдээ. Мүрысөөнэй тү...хурьгадай эхэһээнь һалгаагдаһанай һүүлдэ, удаадахинь ...алгын дүүрэһэн хойно, һүүлшынхинь—хонидоо гарза ...харууһалжа, эрхимээр тарҕалуулһанай дүн—жэлэй ...гдаха болоно.

...дотороо социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гэ...е олонхи хонишод үнэн зүрхэнһөө һайшаан дэмжэнэ. ...ошодой тоо, зэргэ үдэрһөө үдэртэ олошорно. Зарим ...тухай өөһэдынгөө һанамжа дурадхалнуудые бэшэжэ, ...гээнэ. «Олоороо мүрысэхэдэ урматай, ажал хүдэлмэ...шатай, бүтэмжэтэй һайн ябаха, бии байһан арга бо...лэн хэрэглэхэдэмнай туһалха ха юм» гэжэ Захаами... XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хонишон Даши... бэшэбэ.

...ун эхэ хонин бүриһөө 100, үшөөшье олон хурьгадые ...жэ байһан хонишод аймаг бүхэндэ бии. Тэдэнэй дун... республикын чемпион болоһон Яруунын совхозой тү... Дылып Дылгырович Бадмаев байгша ондо баһал эрхим ...ахай. 542 эхэ хонинойнгоо зуун толгой бүриһөөнь 113 ...жэлдэ саһан ехээр орожо, нилээд хүйтэн үбэл бо... дүршэлтэй нүхэр Бадмаев бүхы арга боломжоёо хэ...рин дулаан болохолоорнь хонидоо бэлшээридэ гарган ...тэжээлээ арьбалаа. Мүнөөшье, энэ хабарай хагсууда ...түрэһэн хонидтоо эдюулхэ үбһэ тэжээлээр бардам

... Мухар-Шэбэрэй аймагай «Одон» колхозой түрүү хо...рен Доржиев, Загарайн аймагай Онохойн совхозой ...лий Ерофеев, Хэжэнгын совхозой хонишон Гамиля ...хааминай XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хо...ма Норбоев, Бэшүүрэй совхозой хонишод Самажап Па...аа Гомбожапова болон бусад зуун эхэ хонин бүриһөө ...гадые абаад, бүрин һайнаар түлжүүлжэ байнхай.

...рхим ажалай жэшээ, таанадые—бүхы хонишодые, ур...гжуулна, бултадаа иимэ амжалта туйлахыетнай

...нидой түл абалгын эгээл харюусалгатай хаһа оробо. ...абахыень абаад, тэдэнээ нэгэшье гарза хоролтогүйгөөр ...хонин һүрэг соо табихын тула үшөөл ехэ оролдолго ...тэй. Илангаяа зарим ажахынуудта үбһэ тэжээл бага ...шье хүсэ шадалаа буураад, хурьгадай харууһалгада ...аа табижа, хёрхо нарин байгаагүйдэ аргагүй болон...гэжэлтэд, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд үдэр ... бригадануудаараа ябажа, энэ үедэ шухала бүхы туһа...хэ ёһотой.

...рюусалгатай үедэ ажахынуудай партийна, комсомолой ...органууд хонишодтоо хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ анхарал ...тэй. Тэдэнэй дунда социалис мүрысөө юрэ ёһо тэды...рин үргэн дэлисэтэйгээр, бодото аша үрэ гарахаар дэл...шон, хурьгашан бүхэниие тэрээндэ хабаадуулхын ту... болоно. Мүрысөөнэй дүнгые саг үргэлжэ гаргажа, хо...э дуулгажа байха шухала. Түрүүшүүлэй дүй дүршэлые ...ой дунда дэлгэрүүлхэ, шадабари багатай хүнүүдтэ али ...ха, хүсэл эрмэлзэлгыень дэмжэхэ шухала.

... Социалис мүрысөөндэ хонишодые олоор лэ хабаадуул...най, хонин ажал түргэнөөр хүгжэхэ, табан жэлэй гур...тусэб амжалтатайгаар бэелүүлэгдэхэ, тиигэһэнэй ашаар ...уднай баяжаха, экономиконь һайжархал. Таанад, хо... хабайдал бүри баян дэлгэр болохо ха юм. Энээнэй ...раа мүрысэжэ шармайн ажаллаял.

НҮХЭДҮҮД!

Хяагтын аймагай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон, коммунист Доржо Очиржапович Тыкшеевэй даадаг отарынхид 516 хурьга абаад, гарзада оруулангүйгөөр түлжүүлжэ байна. Эдэнэр 100 эхэ хонин бүриһөө 95 хурьга абаха уялгаяа дүүргэхын түлөө мүрысэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ахалагша хонишон Д. О. Тыкшеев.

Т. ГАРМАЕВАЙ фото.

РЕСПУБЛИКЫН ГАЗЕТЭНҮҮДЭЙ, „БАЙГАЛ" ЖУРНАЛАЙ ДУРАСХААЛТА ШАНГУУДТА ХҮРТЭХЫН ТҮЛӨӨ МҮРЫСЭЕ!

ХҮЙТЭН ХАБАРАЙ БОЛООШЬЕ ҺАА...

Хэжэнгын уужам талада хабарай тэмдэг үзэгдэһөөр үнинэй. Паруули, игаабари газарта саһанай сооһорлон хайлажа байтар, саһан дахин орожо, нилээд бордоһолбо.

Хэнэйшье мэдэһээр, хүйтэн хабар гээшэмнай мал адууһанда гайтайл ха юм. Энэ сагта үбһэ хулһан дундардаг. Үдэр ута болоожо, мал бэлшээхэ хэрэг гарана. Хэды тиибэшье һаань, хонишон хүнэй сэдьхэл, зориг мохоогүй, абаһан түл, хурьгадаа һайнаар түлжүүлжэ, хүхэ погоондо тобироор табихаар зоригжонхой.

Эдэ үдэрнүүдтэ манай совхозой отделенинүүдтэ түл абалга ходоронтожо байна. Мүнөө хэн хонишон эрхимлэжэ гарааб, хэниинь гээгдээб гэжэ мэдэхээр болоо.

Манай нэгэдэхи отделениин хонишод энэ жэлдэ муу бэшээр хүдэлжэ байна гэхэдэ алдуу болохогүй. Жэшээлхэдэ, Намсарай Ямпиловай отарынхид жэл бүхэндэ һайн түл абажа, бүрин бүтэнөөр эхэһээнь таһалдаг юм. Мүнөөшье жэлдэ нүхэр Ямпилов түл һайнаар абана. 1967 ондо энэ отарынхид үбэлжэлгэдөө һайнаар бэлдээ, үбһэ, зелёнко ехээр сабшажа һүрилөө һэн. Энэ үедэ нүхэр Ямпиловай отарынхид баяртай. Юундэб гэхэдэ, тэдэнэр хабарай хагсууда хонидтоо эдюулхэ үбһэтэйхэн. 450 эхэ хонинһоо 420 хурьган абтаад, тобир тарҕапаар түлжүүлэгдэжэ байна. Үшөө гушаад хонин хурьгалха.

Заха-Шэбэр гэжэ газарта түбхинэһэн Бадма Эжинов хонишонойхин баһал Ямпиловай отараһаа дутанагүй. Хабар эдюулхэ үбһөөр баян. Мүнөө эндэхидэй 400 гаран хонин хурьгалаад, 433 хурьган хашаа соогуур дэбхэрэлдэнэ. Үшөө хэдэн хонид хурьгалха.

Бургаастай нютагтахи Пунсык-Цырен Бальчиндоржиевта хабарай хагсуу аймшагтай бэшэ. Энэ отарынхид үдэрэй игаабарида хонидоо бэлшээнэ. Бүдүүн тэжээл—үбһэ хулһан, зелёнко, һолоомоной хажуугаар нарһанай шэлбүүһэ, тарянай зүйл хонидтоо эдюулнэ. Мүнөө эндэ 412 хурьган абтаа. Үшөө түрэхэ хонид олон. Баримлан тоолоод үзэхэдэ, зуун эхэ хонин бүриһөө 91—92 хурьган абтаад байна.

Хурьга олоор абажа түлжүүлхэ, нооһо ехээр хайшалха, нажартаа хонидоо һайнаар бэлшээн тарҕалуулха талаар республикын хонишодой дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гэһэн «Буряад үнэн», «Правда Бурятии» газетэнүүдэй, «Байгал» журналай редакцинуудай шиидхэбэриие манай хонишод һайшаагаа. Иимэ һанамжа оруулһан Ивалгын суута хонишон, зоригтой нүхэр Гимниндармаевта баясхалан хүргэе.

Манай хонишод энэ мүрысөөндэ оролсохоор бэлэн. Хүйтэн хабарые эрэлхэгээр үнгэргэжэ, хүхэ ногоон дээрэ хони хурьгадаа тобир тарганаар гаргахаар зоригжонхой.

Б. БАТОЖАПОВ.
Хэжэнгын совхозой нэгэдэхи отделениин эрхилэгшэ.

ОЛООРОО МҮРЫСЭХЭДЭ УРМАТАЙ

Захааминай аймагай XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой зоотехник Г. МАЛАНОВ хөөрэнэ:

— Мүнөө үедэ манай колхозой олонхи отарада хурьга абалгын гол түлэб дүүрэхэеэ байбашье, хонишодто һанаа амар, нюргаа үргэлөөд ябаха, садатараа унтаха саг үшөөл болоногүй.

Энэшье гайхалгүй. Хурьгадые олоор абахыень абаад, тэдэниие нэгэшье гарза хоролтогүйгөөр хүхэ ногоон дээрэ гаргахын тула баһал нилээд ехэ хүсэ шадал, хэшээл оролдолго хэрэгтэй. Уриин дулаанай амин үзэгдэжэ, хабарай шэнжэтэй болобошье һаань, хүйтэнэй саг бусалтагүй ошоо гэхын аргагүй. Хонишод, малшадай хэлэдэгээр, «хабарай тэнгэри мэхэтэй, хагтай богтой» байхаяа ядахагүйл.

Тиимэһээ энэ үедэ манай хонишод, хурьгашад үбэлэйхиһөө дутуугүй харюусалгатай шангаар, тон һэримжэтэй наринаар ажаллана. Хонидой түл түлжүүлгын эгээл шиидхэхы хаһа оробо гэжэ тэдэнэр һайн ойлгоно ха юм. Мүнөө үбһэ тэжээл багашаг болоожо, ута хүйтэн үбэлые үнгэргэһэн хонидшье шадал тамираар нимһал болоод, юрэдөөл бүхы арга боломжо, хүсэл оролдолгоёо гарган хүдэлхэ саг ерээ. Бидэ зоотехмэргэжэлтэдшье энэ шахардуу үедэ хонишодтоо бүхы анхаралаа хандуулан, али болохоор туһалха гээшэбди.

Хэблэлэй шан абахын түлөө республикын хонишодой дунда дэлгэрһэн мүрысөөнэй долгин манай эндэхи хонишодые баһал хүлгүүлжэ, ажалайнь эршэ, хүсэл эрмэлзэлгые улам бадаруулба. Эдэ үдэрнүүдтэ колхозой алишье отарада ябахада, Ивалгын бэрхэ хонишон Ц.-Д. Гимниндармаевай бэшэг, мүн хэблэлэй шан абахын түлөө мүрысөөнэй гурим тухай хонишоднай тон анхаралтайгаар хөөрэлдэнэ, өөһэдынгөө арга боломжые тоолоно.

— Хада уулата Хамни нютаг үргэн уужам Ивалгаһаа нилээд холо, тэндэхи хонишон нүхэр Гимниндармаевые танихагүйшье һаа, би тэрэнэй үнэн зүрхэнһөө бэшэһэн бэшэгэй үгэ бүхэниие һайн ойлгоноб, үнэн сэдьхэлһээ дэмжэнэб. Мүрысэжэл хүдэлхэдэ ажал хэрэгнай бүтэсэтэй, урагшатай һайн байха бшуу. Мүрысөөндэ илагдаашье һаа, эшэхэ гайхаха юумэн үгы. Хэмнайшье илажа гараг хамаагүй, ямаршье гомдол байхагүй. Юрэдөөл би энэ мүрысөөндэ оролсожо, хаба шадалаа туршахамни,— гэжэ колхозоймнай түрүү хонишодой нэгэн Дашинима Ринчинович Норбоев шиидэнгеэр хэлэнэ.

Хуурай гэжэ газарта үбэлжэжэ байһан энэ хонишоной отарада түл эрхимээр абтажа байна. Бүхы 500 эхэ хонинһоо 520 хурьга абаад, нэгэшье толгой гарзада оруулангүй түлжүүлнэ. Эндэ ахалагша хонишон Дашинима Норбоевтой сугтаа тэрэнэй нүхэр Софья Санжанова, мүн хурьгашад Валентина Будаева, Долгор Цыреторова гэгшэд хүдэлдэг. Тэдэнэр булта оролдосотой бэрхэ, дүршэлтэйшье хүнүүд юм. Хонин, хурьган бүхэниие ханалгатай наринаар харууһалһанай ашаар эды олон хурьга гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ шадаа.

— Үбһэмнай багашаг болоод, хонидтоо талха тарянай зүйл, зелёнко эдюулээд, мүнөө үдэрэй дулаанда һайн хагдатай газарта адуулнабди. Талаан боложо, саһан бага, аятай байна,—гэжэ нүхэр Норбоев хөөрэнэ.

Колхоз соогоо дэлгэрһэн мүрысөөндэ дүршэлтэй хонишон Георгий Базаров хоёрдохи һуурита гараад ябана. Тэрэнэй даадаг отарын 500 эхэ хонинһоо 490 гаран хурьган абтанхай. Мүн Бүргэ, Хуртага нютагуудай бэрхэ хонишод Цырен-Доржо Галсанов, Иван Мункуев, Жамса Цыренжапов гэгшэд баһал 460—480 хурьгадтай болоод байна. Эдэ отарануудта хурьгалха хонид үшөөл бии. Тэдэнэй хэнэйньшье илажа гараханoccупь даб дээрэ мэдэгдэнэгүй. Зунай эхеэр хурьгадые эхэһээнь һалгаахадал түл абалгаар мүрысөөнэй дүн согсологдохо юм.

Нёдондо хонишон Цырен Боршонов зуун эхэ хонин бүриһөө 110 хурьга түлжүүлжэ, колхоз, аймаг соогоо эрхимлээ һэн. Харин энэ жэлдэ Цырен Боршонов шэнэ түрэхэ хонидые даажа абаад, тэдэнһээ 430 гаран хурьга түлжүүлнэ. Түрүүшынхеэ түрэһэн хонидые харууһалханы түл абахань нилээд бэрхэшье һаань, зуун эхэ хонин бүриһөө 90 хурьга түлжүүлхэл байха.

Колхозомнай хамтадаа 5500 гаран хурьгад абтаа гэхэ гү, али бүхы хонидойнгоо булта түрэжэ дүүрээгүйшье һаа, зуун эхэ хонин бүриһөө 86 хурьган түлжүүлэгдэнэ. Үнгэрөөшэ жэлдэ ажахыда зуун эхэ хонин бүриһөө дунда зэргээр 88,9 хурьган абтаа һэн. Харин байгша ондо энээнээ үлүүлэн дүүргэхэ арга манда гүйсэд бии. Тиигэжэ бүхы колхозоороо хонишодой энэ социалис мүрысөөндэ оролсохоор шиидээбди.

БАРИЛГЫН ХҮГЖЭМ

Цыретор Мункуев сэрэгэй албанһаа табигдамсаараа сэхэ Үльдэргээ бусаа һэн. Нютагаа ерэхэдэнь, багаханшье һаа, олон һалбаритай колхозойнь ажал хүдэлмэри нилээд задагай зайдан болошоһон байгаа. Юуб гэхэдэ, хойно хойноһоо сэрэгтэ мордоһон олохон хани нүхэдынь шэрүүн дайнай газарһаа бусаагүй байжа, бүһэтэй зоной ажал нилээд гээгдэһэн байгаа бшуу. Тэрэ гэһээр хорин жэл үнгэрөө...

Энэ үедэ Цыретор Мункуев мал ажалай бригадираар нилээд ажаллаа. Нютагайнгаа ажахын энэ гол һалбариие хүгжөөлсэжэ, «хүл дээрэнь» гаргаха хэрэгтэ тэрэнэй габьяа яһала ехэ даа. Үнэгэнэй харанхыгаар үндэр харадаа мордожо, холын гүүртэнүүдээр зоридог бригадираа Бутүү, Хүреэтын хуушанай малшад мүнөөшье магтан дурдадаг байха. Үбһэ тэжээлһээ эхилээд, хорёо хотын ажал хэрэгүүдэй шиидхэгдээгүй асуудалнуудые малшадтаяа саг соонь зүбшэхэ хэрэгтэй бшуу. Тэрэ үедэ малшан бүхэн шаргаар үүрэй жабартай үрдилдэн, үдэр бүри шахуу үбһэндэ ошодог байгаал. Харин мүнөө, хүсэтэ тракторнуудай олошорһон үедэ, малшадай хүбита һүринүүд хорёодонь асарагдажа, ажалынь нилээд хүнгэрөө.

Табяад гаран онуудаар Үльдэргын гурбан ажахы нэгэдэжэ, ами нэгэн хүсэлжэ эхилээ бэлэй. Томодхогдоһон ажахыда томо томо барилганууд хэрэгтэй байгаа. Колхозой барилгашадай бригада эмхидхэгдээд, эршэмтэйгээр ажаллажа эхилээ һэн. Нэн түрүүн колхозой түбтэ эхин һургуулиин байшан, гурбан зуу гаран хүнэй һууритай соёлой байшан, больница, магазин болоод, малай хэдэн байранууд ашаглалгада үгтэһэн байгаа.

Жэл ерэхэ бури колхоз баяжажа, хүсэтэ шэнэ техникэ болон оньһото тухеэрэлгэнүүдээр эльбэгжээ. Ажалшадайнь урма зориг бадараа. Эгээл тиихэдэ колхозой правлени болон партийна эхин организаци шэнэ барилгануудайнгаа ябасые улам үргэдхэхэ, эршэдхэхэ зорилго урдаа табяа һэн. Тиигэжэ зургаан жэлэй саана ажалдаа абьяастай, нютаг зондоо хүндэтэй Цыретор Мункуевич Мункуев ажахынгаа барилгашадай бригадираар томилогдоо бэлэй.

Тэрэ гэһээр Үльдэргын шэнэ барилганууд улам дэлисэтэйгээр ябуулагдадаг болоо. Һүүлэй хоёр жэл соо Үльдэргэ нютаг ошоогүй хүн барилгануудаар ерьһэн тэндэхи ехэ хубилалтые нэн түрүүн обёоржо, гайхаха байха. Энэ үе соо колхозой түб тосхоной гол гудамжаар 320 үхибүүдэй һууритай дунда һургуули, колхозой гэшүүдэй 80 үхибүүдэй байха интернат болон стадион ашаглалгада үгтөө. Мүн эндэ сельмагай шэнэ байшан бодхоогдоо.

Гадна Цыретор Мункуевай хүтэлбэрилдэг бригадын дархашуул өөһэдынгөө хүсөөр колхозойнгоо 16 гэшүүдтэ шэнэ гэрнүүдые барижа түбхинүүлээ.

Үйлэдбэриин шэнэ барилганууд бригадынхид харааһаа алдадаггүй. Тиигэжэ колхозой шахан тарҕалуулгын баазада 300 тугалай байра, эхэ хонидой шэнэ байра, хонишодой хоёр булын байратай гэр баригдаа һэн. Гадна колхозой түбтэ шэнээр тодхогдоһон тарянай тоогто 3200 тонны багтаамжатай ороохоной склад, пекарни болон ниитын бани ашаглалгада үгтэнхэй.

Цыретор Мункуевай хүтэлбэрилдэг бригада хорёод хүнһөө бүридэжэ, хоёр звеноdo хубааралд ажалладаг байна. Тэдэнэр жэл бүри февраль-март һарануудта барилгын модо бэлдэжэ, ойһоо таалуулдаг заншалтай.

— Хэнэйтнай звено эрхим гээшэб,— гэжэ Цыретор Мункуевичһаа асуухада: «Василий Павлович Ларионовой».— гээд харюусаха. Үнэхөөрөөшье Василий Павлович Үльдэргын барилганууда эсэшэгүйгөөр һүхэ далайһан байха. Энэ нүхэрнай өөрынгөө мэргэжэлдэ залуу дархашуулаа һургажа байдаг. Тэдэнэйнь эрхимүүдэй нэгэн — Галан Будацыренов. Пеэшэншэн Цыдэб Аюктыповэй ябталһан хирпиисэнүүдые тоолжо болохо аал?.. Даамай халуутай, «хахадаггүй» пеэшэнүүдэй хоолойнууд тэрэнэйл ашаар үндыһэн байха. Тиихэдэ шэнэ барилгануудай шэрэ будагууд сонхонуудые шэрдэгшэ — шэл зүһэгшэ Дамба Галсановай нягта ажалаар бүтэһэн байха.

Тиихэдэ түс бригадын тракторист Петр Бурлаковай, пилорамщик Даша Цырендоржиевай магтаалта ажалаар нютагайхидынь мүн лэ омогорходог.

— Соёлой болон ниитын гэр байрануудые манай дархашуул саг соонь, шанар һайнтайгаар бүтээдэг байна. Энэ талаар саашадаашье ехэ ажал хэгдэхэ юм. Жэшээлхэдэ, колхоз дээрээ ажаһуудалай эрилтэ хангаха комбинат нээхэ түсэбтэйбди,— гэжэ колхозой партийна эхин организациин секретарь Цыдэб Доржиевич Галсанов хөөрэнэ. — Ойрын жэлнүүдтэ отара, фермэнүүдээр шэнэ барилгануудые олоор бодхоохо, малшадайнгаа ажаһуудалые улам болбосон болгохо гээшэ манай мүнөөдэрэй гол зорилго болоно,— гээд Цыдэб Доржиевич үргэлжэлүүлээ һэн.

Тусхайлан хэлэбэл, малшадай хэдэн байра заһабарилагдаха, Арын-Тоором, Хяагта-Хүнды, Шанарта, Булам-Толгой гэжэ газарнуудта эхэ хонидой байранууд шэнээр баригдаха. Хуһан-Хушуунда шулуугаар баригдажа байгаа 200 үнеэнэй байра ойрын сагта ашаглалгада үгтэхэ.

Б. ЖАНЧИПОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Яруунын аймагай «Коммунизм» колхозой барилгашадай бригадир Цыретор Мункуевич Мункуев.

Я. НИКОЛАЕВАЙ фото

ТАСС-ай МЭДҮҮЛГЭ

...бариматалан хашадаг ...гүрэнүүд соо мүнөө ...шанз гэмтэ ябуулга... ...сэлые совет арад ...рхэн үгтаба. Смидэй ...рхис засаг Африкын ...үнгэ зүһэ баримтал... ...эргүүсэн тэмсэгшэ... ...аа политика ябуул...

... мартын 6-да Солсбе...шис сүүд Африкын ...томламбо, Джеймс ...н Шадрен гэгшэдые ...ри гаргажа, алаһан ...-дэ зимбабве арадые ...тэмсэдэг үшөө хоёр ...исис Чириза, Токау... саазалуулагдаа. Ро... мүнөө Родезиин бү...ые ...а бэлэдхэл хэ...

...баримталдаг энэ гэмтэ ябуулганууд хүнэй юрын эрхэ сүлөөдэ зэрлиг муухайгаар хандаһан, колониальна оронууд, арадуудта бэеэ даанхай байдал олгохо тухай ООН-ой Декларациие, Хүнэй эрхэ хүндэлхэ бүгэдэ ниитын Декларациие, үнгэ зүһэ баримталан газаашалдаг бүхы ябуулгануудые усадхаха тухай Декларациие бүдүүлигээр эбдэһэн ябадал болоно.

ООН-ой Генеральна Ассамблей Смидэй расис хархис политикые «хүн түрэлтэндэ эсэргүү гэмтэ ябуулга», мүн бүгэдэ ниитын эб найрамдалда, аюулгүй байдалда аюул тохёолдуулна гэжэ буруушааһан юм. Урда Родезидэ боложо байһан саазалалга, хаалта харшалалганууд юу гэршэлнэб гэхэдэ, тэндэ шуһата хюдалган боложо байна, энээниие бэелүүлдэг хүнүүд үнгэ зүһэ баримталан газаашалдаг ябадалые, колониализмые усадхахын түлөө тэмсэгшэ Африкын патриодуудай зоригые хухалха һэдэлгэтэйгээр ямаршье зэрлиг муухай гэмтэ ябуулгануудые хэхэһээ тунхаринагүй.

Хүнэй эрхэ хамгаалха уласхоорондын жэлые ООН-ой уряагаар арадуудай тэмдэглэжэ байха үедэ Родезидэ хаалта хашалта, саазалалга һэнгэргүй муухайгаар хэгдэнэ. Тиигэжэ Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида зүрилтэ хэгдэнэ.

Империалис гүрэнүүдтэхи нүлөө ехэтэй бүлэгүүдэй дэмжэлгэгүйгөөр үнгэ зүһэ баримталагшадай эдэ гэмтэ ябуулгануудаа хэжэ шадахагүй байһыень хаража ядахаар бэшэ. Смидэй үнгэ зүһэ баримталдаг ябуулгада эсэргүүгээр бэелүүлэгдэхэ хэмжээнүүд тухай ООН-ой шиидхэбэри империалис гүрэнүүдэй, уласхоорондын монополинуудай политикаар таһалдуулагдажа байһаниинь нюуса бэшэ юм.

Урда Родезидэ африканецуудые хорото муухайгаар алажа байһанай түлөө харюусалга мүн Великобританиин правительствада тохогдожо байна. Тэрэ хадаа Африкын энэ гүрэндэ хуули бусаар засаг буляан абаһан Смидтэ ба тэрэнэй туһамаршадта эсэргүү, үнгэ зүһэ баримталагшадай хаалта хашалтада эсэргүү эдэбхитэй хэмжээнүүдые абаагүй юм.

Советскэ Союз Родезиин засагай шуһата хаалта хашалтын политика эрид шууд буруушаана. Дэлхэйн бүхы гүрэнүүд Урда Родезидэ боложо байһан хархис хаалта хашалтые болюулхын тула, африканецуудай ами наһые хамгаалхын тула эдэбхитэй хэмжээнүүдые абаха ёһотой гэжэ Советскэ Союз тоолоно. Иимэ зорилгоор зохихо алхамуудые дары хэхэ гээшэ Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин уялга мүн Советскэ Союз өөрынгөө талаһаа ООН-ой Уставай ёһоор шухала хэрэгтэй хэмжээнүүдые бэелүүлэгдэ эдэбхитэйгээр хабаадахаар бэлэн гэжэ ТАСС мэдүүлхэ түлөөлэлгэтэй юм.

БЮДЖЕДЭЙ ДҮҮРГЭЛТЭДЭ ОНСО АНХАРАЛ

Республикынгаа арадай ажахые саашадань хүгжөөхэ, улад зоной соёл гэгээрэлэй ба һуудал байдалай хэмжээе дээшэлүүлхэ талаар шэнэ табан жэлэй гурбадахи жэлдэ хараалһан зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгые Буряадай АССР-эй 1968 оной гүрэнэй бюджет хангаха байна.

Республикымнай Верховно Советэй хоёрдохи сесси дээрэ баталагдаһан бюджедые оршын талаар амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада ажахын болон мүнгэн һангай зургаануудай зүгһөө нилээд ехэ хүсэн, оролдолго гаргагдаха зэргэтэй. Гэхэтэй хамта шадажа хүдэлбэл, ажахы, эмхи зургаан бүхэндэ түсэб, даабари, бюджедэй оршо дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ ехэхэн арга боломжо, ашаглагдаагүй нөөсэ бии гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Мүнөө сагта, ажахые шэнэ гуримаар эрхилжэ байһан үедэ, предприятиин олзо оршын үүргэ улам дээшэлнэ. Тэрэнэйнь горитой хуби предприятиингаа мэдэлдэ үлэжэ, үйлэдбэриин түсэб дүүргэлгэдэ аша туһатайгаар хэрэглэгдэнэ.

Предприяти, эмхи зургаануудай олзо оршоһоо бюджедтэ ородог мүнгэнэй хуби урданайхиһаа нилээд ехэ болоо. Жэшээлхэдэ, «Забайкаллес» комбинадһаа нёдондо 4.520 мянган түхэриг ороһон байгаа һаа, энэ ондо 13.882 мянган түхэриг хараалагдана. Республикымнай нютагай промышленностиин предприятинуудһаа 867 мянган түхэриг бюджедтэ хамжуулагдаһан байгаа һаа, мүнөө 1.692 мянган түхэриг, Худалдаа наймаанай министерствын предприятинуудһаа—859 мянган түхэриг байгаа һаа, байгша ондо 2451 мянган түхэриг хүрэтэрөө бюджедтэ оруулха мүнгэниинь ехэ болоо. Энэ ургалта гол түлэб юунһээ дулдыданаб гэхэдэ, промышленностьда оптово сэн, худалдаа наймаанда—нэмэлтэ сэнгэй хэмжээн хубилагдаа. Тиибэшье бюджедтэ орохо түлбэриин саг соогоо гүйсэд түлэгдэжэ байхын тула промышленна, хүдөө ажахын предприяти, худалдаа наймаанай эмхи болон бусад зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд олзо доходоо дээшэлүүлхэ асуудалда хододоо анхарха зэргэтэй.

Үнгэрһэн жэлэй жэшээ дээрэһээ харахада, республикымнай предприяти, эмхи зургаанууд юрэнхы дээрээ ашаг олзо (прибыль) олохо түсэбөө үлүүлһэншье һаа, үшөөл олохон газарта олзо оруулха даабари дүүргэгдээгүй һэн. Зарим нэгые тодорхойлон дурдабал, Элхиин авто-заһабарилгын завод 98 мянган түхэригөөр, Еловкын, Ивалгын леспромхозууд—86 мянган, Сэлэн-Дүүмын мотоор заһабарилгын завод 121 мянган, «Забайкаллес» комбинат 849 мянган түхэригөөр олзо оршынгоо түсэб дутуу дүүргээ. Олохон предприятинууд түсэбөөр хараалагдаһанһаа үлүүгээр гарзатаа. Жэшээлхэдэ, республикымнай гансал һүнэй промышленностиин управлениин предприятинууд 759 мянган түхэригөөр түсэбһөө гадуур гарзатаһан байна.

Эдэ болон бусад предприятинуудай зүгһөө гүрэнэй бюджедтэ ехэхэн мүнгэнэй дутуу ороһониинь элитэ.

Олзо оршо олохо түсэбөө олохон предприятинууд үшөө юун дээрэһээ таһалдуулнаб гэхэдэ, шанар муутайгаар продукци үйлэдбэрилэн, гологдоһо гаргана, ашаг харюугүй юумэндэ ехэ гаргаша хэнэ. Жэшээлхэдэ, Тимлюгэй шиферэй завод гансал продукциин шанар доошолуулһанһаа 201 мянган түхэриг гарзада ороо. «Забайкаллес» комбинат түсэбөөр хараалагдаагүй үйлэдбэриин 746 мянган түхэригэй гаргаша хэһэн байна.

Продукциин гологдоһонһоо, үйлэдбэридэ үлүү ехэ мүнгэнэй гаргашалагдаһанһаа болодог хохидолые хахадтаньшье хүрэтэр хороогоо гээшэ һаа, хэды ехэ нэмэри мүнгэн предприятиин олзо оршодо, гүрэнэй бюджедтэ нэмэжэ орохо байгаа гээшэб?

Продукци абалгаяа ехэдхэхэ, тэрэнһээ уламжалан олзо оршын хэмжээ дээшэлүүлхэ арга боломжонууд республикымнай промышленна предприяти бүхэндэ бии. Гэбэшье байгша оной январь, февраль һарануудта предприятинуудаймнай 89-нэинь гэхэ гү, али аяар 42 процентнь продукци худалдаха, тэрэнһээ уламжалан олзо абаха түсэбөө дүүргээгүй. Иимэ гээгдэлтэ ябадал олон шалтагаантай бээзэ. Тиибэ яабашье предприятинуудай олонхинь ажалаа эрхилхэ шухала ёһо гурим—бага гаргаташатайгаар аад, һайн шанартай продукци гаргаха эрилтэ мууса дүүргэнэ гэжэ үшөө дахин тэмдэглэхэ шухала.

Ажалай бүтээсэ хүдэлмэришэдэй салингай ургалтые хододоо ахижа ябаха зэргэтэй. Теэд энэ талаһаа абажа харахада, олон предприятинууд баһал дутагдалтай. Жэшээ болгон хэлэбэл, Сүхын арһанай заводой, барилгын материалнуудай Татауровай комбинадай, Улаан-Үдын хилээмэнэй болон бусад предприятинуудай ажалай бүтээсэ хүдэлмэришэдэй дунда зэргын салингай ургалтаһаа гээгдэнэ. Иимэ байдал саашадань тэсэжэ болохогүй.

Предприятинуудай гол фонд, нэн түрүүндэ шэнээр табигдаһан машина хэрэгсэлнүүдые дүүрэн хүсөөрнь ашаглахын түлөө олон газарай хүдэлмэрилэгшэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд дутамагаар тэмсэнэд.

Улаан-Үдын шалэй заводые абаад үзэе. Тэндэ табигдаһан шэнэ түхеэрэлгын хүсэнэйнь проектээр хараалагдаһанһаа 23 процент дутуу хэрэглэгдэһэнһээ жэлдээ 1850 мянган түхэригэй продукци багаар абтаа. Ноёһо угаалгын фабрикада үйлэдбэриин шэнэ техникэ, түхеэрэлгын үшөө багаар ашаглагдаһанһаа аяар 1 миллион үлүүтэй түхэригэй продукци үйлэдбэрилэгдөөгүй.

Энэ талаар хаана хэр зэргэ байдалтайб гэжэ сэгнэхын тулада гол фондын мүнгэн зөөриин 1 түхэриг бүхэндэ хэды шэнээн мүнгэнэй продукци гаргагданаб гэжэ харагладаг aаб даа. Республикын промышленностиин байдал энэ талаһаа абахада, юрэнхы дээрээ дэбжэлтэтэй (1966 ондо 1 түх. 42 мүнгэнэй продукци абтаһан һаа, 1967 ондо — 1 түх. 77 мүнгэндэ хүргэгдөө), гэн гэтэр зарим һалбаринуудай байдал доошоо орожо байһан шэнжэтэй. Жэшээнь, манай республикадахи эдеэ хоолой промышленностиин гол фондын 1 түхэриг бүхэндэ 1 түхэриг 16 мүнгэнэй продукци үйлэдбэрилэгдэдэг байгаа һаа, нёдондо 3 түх. 97 мүнгэндэ ороһон байна.

Предприятинуудай гол түхеэрэлгэ, зэмсэгүүдэй хэмһээ гадуур миин байхань олошоронхой. ЦСУ-гай хүдэлмэрилэгшэдэй республикынгаа машина бүтээлгын 6 завод шалгаһанай һүүлээр иимэ юумэн элирүүлэгдээ һэн. Түмэр отолдог станогуудай нэгэ халаанай туршада миин зогсоһон бүхы сагайнь 32 процентнь станогто дархалха түмэр гүдэгынь хүдэлмэришэндэ үгтөөгүй байһанһаа, 28 процентнь — хүдэлмэришэнэй өөрынь ажалдаа ерээгүйһөө, 16 процентнь түхеэрэлгэ мууса хэрэглэһэнһээ ушарһан байна. Зэр зэмсэг, машина, техникые муугаар, ашаг багатайгаар хэрэглэһэнһээ предприяти хэды ехэ хохидолдо ороноб? Тэрэниинь продукци, мүнгэн дээрэ гаргажа тоолобол, хэдэн зуу, мянган түхэригэй гарза болоно.

Бэлэн болоһон продукци, түүхэй эд, түлишэ, электрын элшэ болон бусад зүйлнүүдтэ 1967 оной июлиин 1-һээ хойшо шэнэ оптово сэнгэй тогтоогдоһоной дашарамда, предприяти, эмхи зургаануудай ажахын-финансова ажал ябуулгада горитой хубилалтанууд ороһон. Түсэблэлгын, экономическа урмашуулгын шэнэ гуримаар мүнөө улам олон предприятинууд хүдэлдэг болоһон байна.

Шэнэ гуримаар өөһэдтэнь үлэдэг мүнгэ хэрэглэдэг, бюджедтэй харилсаагаа байгуулдаг тэдэ предприятинууд оршо олзынгоо баланс табихадаа, «тохир хурган эман гээшээ» гэдэгэй ёһоор, фонднуудайнгаа түлөө түлбэри, олзоһоо бюджедтэ оруулагдаха, урмашуулгын фондо орхигдохо мүнгэн тогтоогдоһон хэмжээнһээ багаар гаргагдана. Ажахы эрхилэлгын шэнэ гуримда ороодүй предприятинуудшье олзо оршынгоо баланс зохёохоһоо мүн лэ өөһэдынгөө тала хаража дашуурбал, али нэгэн хазагай ябадал гаргажа магадгүй.

Буряад оронойнгоо экономика, соёл культура, улад зоной ажана таниглэн байдал улам саашадань һайжаруулха тушаа хараалагдаһан түсэб даалгабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын тулада министерствэнүүд, захиргаанай зургаанууд, предприяти, организацинууд тус тусдаа доторой хүсэнэй, мүнгэн һангай арга боломжо, нөөсэнүүдые гүйсэд ашаглаха зэргэтэй. Тиин ажалай бүтээсэ, продукциин шанар дээшэлүүлхэ, энэ тэрэ үлүү гаргаша усадхахын, олзо оршо ехэдхэхын хойноһоо оролдохо гээшэ үдэр үдэртэ ябуулжа байха шухала хүдэлмэримнай. Мүнгэн һангай, банкын зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, бүхы хүдэлмэрилэгшэд ажахын бүхы һалбаринуудта экономическа хүдэлмэриин хэмжээ һайжаруулха, предприяти, эмхи зургаануудай мүнгэн һангай, тоо бүридхэлэй албанай хойноһоо нягтаар шалгаха, хэрэгтэй газартань тодорхой туһаламжа үзүүлхэ зайлашагүй уялгатай.

Үнгэрһэн ойн баярай жэлэй амжалтые саашадань арьбадхан, шэнэ жэлэй бюджет саг соонь үлүүлэн дүүргэел!

Ч. ЕНДОНОВ,
Буряадай АССР-эй финансын министр.

Моторист, коммунис ажалай ударник Очир Намбаров Байгал — Сэлэнгын участогта хүдэлжэ эхилһээр олохон жэл болоно байна. Мүнөөнэй навигацида һайнаар бэлдэжэ, жолоодохо теплоходоо болзорһоонь урид заһабарилжа дүүргээ.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Очир Намбаров.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

ОЛОНОЙ ХАБААДАЛГАТАЙ ҺУРАЛСАЛ

КПСС-эй Бэшүүрэй райкомой үүсхэлээр аймагай түб тосхондо граждан оборонын гол заабаринуудые шудалха гурбан үдэрэй семинар болоо. Заабаринуудые шудалхын хажуугаар энэ хэрэгые ниитэ олондо ойлгуулха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулһан байна.

Тэрэ семинарта ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, парткомой секретарьнарһаа гадна отделени, бригадые даагшад хабаадалсаба.

Б. БАДАРМАЕВ.

ЕХЭ СУГЛААН

ЗЭДЭ. **(Телефоноор абтаба).** Һаяхан Гэгээтын сомоной Советтэ хүдөөгэй зоной ехэ суглаан болоно үнгэрбэ. Эндэ шухала асуудалнууд зүбшэгдөө. Артелиин Уставай ёһо гуримые сахиха тухай асуудалаар Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Н. Н. Щербаков элидхэһэн байна.

Тус колхозой экономико жэл бүри хүгжэжэ, ниитын олзо доход ургажа байдаг. Ниитын хүдэлмэридэ колхозникууд эдэбхитэйгээр хабаададаг болоо. Гэбэшье һайн хүдэлжэ байһан хүнүүдэй хажуугаар һэшхэл журамаа алдажа, өөрынгөө хара ами хараад ябадаг хүнүүд тушаа суглаан дээрэ хэлсэгдэһэн байна. Жэшээлхэдэ, энэ артелиин гэшүүн Дунгар Доржеев үмсэдөө Уставаар хараалагдаһанһаа олон мал баридаг. Бармабазар Гармаев, Данзан Бадмаев гэгшэд хамтын ажалда эдэбхи үүсхэлээ гаргахагүй аад, ухэр мал олоор үдхэжэ, хотоноор дүүрэн хони барижа байһаниинь элирээ.

Энэ суглаан дээрэ залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ тухай асуудал зүбшэгдэжэ, шухала хэмжээн хараалагдаба. Һургуулиин һурагшадые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ түрэлхидэй ехэ үүргэтэй байһаниие эндэхи найман жэлэй һургуулиин директор нүхэр Д. Т. Тондонова хэлэһэн байна. Эндэ үнгэргэгдэһэн суглаан дээрэ аймгүйсэдкомой милициин таһагай начальник нүхэр Хантаев, арадай судья нүхэр Бильтуев, санэпидстанциин врач нүхэр Зайцева гэгшэд үгэ хэлэбэ.

Мүн эндэ хүдөө тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо асуудал зүбшэгдэжэ, айл бүхэнэй газаагуур палисаднигууд баригдаха, модон һуулгагдаха гэһэн шиидхэбэри абтаа.

А. МОДОНОВ.

ХҮГЖЭЛТЫН ХОЁР ШЭГЛЭЛ

СССР-тэ ажал хэжэ шадаха бүхы хүнүүд хүдэлмэреэр хангагданхай. Капиталис оронуудта хүдэлмэригүйшүүлэй тоо улам олошорно

1967 ондо манай оронной арадай ажахые хүгжөөхэ түсэбэй дүүргэлтэ тухай СССР-эй ЦСУ-гай мэдээсэлтэй, мүн тиихэдэл Уласхоорондын ажалай эмхиин (МОТ) жэл бүриин тоо бүридхэлэй мэдээнүүдтэй — социально-экономическа нимэ хоёр документтэй бүхэдэлхэйн олониитэ нэгэн доро шахуу танилсаһан юм.

Социальна шиидхэхы асуудалнуудай нэгэндэ—ажал хэжэ шадаха хүнүүдэй хүдэлмэреэр хангагдаса тухай асуудалда бүридхэлшэд энэ хоёр документ соо ехэ анхарал хандуулһан байна. Энээнэй тон хэсүү асуудал байһан тухайдань тодоруулха гэжэ оролдоһонойшье үлүү. Ямаршье ороной хүдэлмэришэн, алба хаагша, интеллигент бүхэнэй ажамидаралай аша туһын хэрэгтэ сэхэ хамаатай юм. Хүдэлмэри хэнгүй, ниитын үйлэдбэридэ хүсэ, шадабари, дүй дүршэлөө гаргангүй амидарха арга эдээндэ байхагүй.

Ороной арадай ажахыда хүдэлдэг хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай тоо 1967 ондо 2,6 миллионоор нэмэжэ, 82,3 миллион болоо (эндэ колхозуудай гэшүүд оролсоогүй) гэжэ СССР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ.

Үйлэдбэри дээрэ ажалладаг, мүн арад зоной эрилтэ хэрэгләмжэ хангадаг эрэшүүд ба эхэнэрнүүдэй тоо СССР-тэ саг үргэлжэ нэмэжэл байдаг. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай һүүлээр, 1945 ондо 28,6 миллион хүдэлмэришэд ба алба хаагшад бии байһан аад, тэрэнһээ хойшо жэл бүри ходо нэмэжэл байгаа. Тиимэ болоходоо-роо дайнһаа хойшонхи үе соо ниитын үйлэдбэри дээрэ, мүн арад зоной эрилтэ хэрэгләмжэ хангадаг газарнуудта 53 миллион үлүүтэй хүн ажалладаг болонхой.

СССР-эй арадай ажахыда хүдэлмэрилдэг хүнүүдэй тоо хэдһээ нэмэнэб?

Түбхын түрүүн залуу үетэнөөр, дунда, профтехническэ һургуулинуудые, институт, университет дүүргэһэн хүбүүд болон басагадаар олошорно. Энээн тухай шэнэ баримта дурдабал: 1967 ондо дээдэ, тусхай дунда һургуули дүүргэһэн 1,3 миллион тусхай мэргэжэлтэд арадай ажахыда ажаллахаар ошоо, тэдэнэй тоодо хахад миллион шахуу дээдэ һургуулитай, 800 мянга гаран тусхай дунда һургуулитай хүнүүд бии. Үнгэрэгшэ жэлдэ профессионально-техническэ училищинууд мэргэжэлтэй миллионһоо дээшэ залуу хүдэлмэришэдые бэлдэжэ гаргаа.

Географическа талынь харалсажа, шууд жэгдээр, общественэ ашаг туһада таатайгаар шэнэ хүдэлмэришэд болон алба хаагшадые хэрэглэхэ эрилтэ табигдана. Сибириин, Дурна зүгэй, Хойто хизаарай районуудые хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэдээр бүрин хангаха гэжэ Совет гүрэн эрмэлзэнэ, тиимэл ушарһаа материальна олон янзын урмашуулга, ондоошье хүнгэлэлтэнүүд үгтэнэ. Эдэ районуудта салиншье дээгүүр, элдэб олон урмашуулганууд тогтоогдонхой. Бэеэ даажа хүдэлмэрилхэ, өөрыгөө харуулха эрмэлзэлгын хажуугаар, һайн салин түлөөһэн, олон янзын урмашуулга залуушуулые (гансашье залуушуулые бэшэ aaб даа!) Советскэ Союзай холын районуудта ошохо дуратай зүдхэмжэтэй болгоно.

Ургажа ябаа залуу үетэниие, тэрэшэлэн ниитын ажалда орохо хүсэлэнтэй гэрэй эзэн эхэнэрнүүдые бултыень элсүүлхэ гэдэг социалис гүрэнэй арга боломжо юунһээ энэ үндэһэтэйб гэхэдэ, орон доторнай коммунизмын материально-техническэ һуури табигдана, социалис үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудай хүгжэлтын эршэ теми саг үргэлжэ, таһалгаряагүй дээшэлнэ.

Советскэ Союз дүшөөд жэлэй саана хүдэлмэригүйдэлгые, тэрээндэ хабаатай бусад уршагта үзэгдэлнүүдые усадхаа бэлэй.

Европын ба Америкын капиталис оронуудтахи байдал тад ондоо байна. Һаяхан Женевэдэ тунхаглагдаһан Ажалай уласхоорондын эмхиин жэл бүриин бүридхэлэй мэдээн соо сонирдолтойгоор нигажэ хэлэгдэнэ: 1967 ондо баруун тээхи хүгжэнги оронуудай олонхидонь экономическа хүгжэлтэ аалираа. Промышленна үйлэдбэриин уруугаа ороһон, мүнгэнэй ба алтанай талаар «аягүй» ушаралнуудай тохёолдоһон дээрэһээ хүдэлмэригүйшүүлэй тоо олоноороо. Гансахан 1966 оной октябрьһаа 1967 оной октябрь хүрэтэр Баруун Германидахи хүдэлмэригүйшүүлэй тоо 145 мянган хүнһөө 360 мянга хүрэтэр нэмээ. Һүүлэй мэдээгээр, 672 мянга болонхой. Люксембург Дани хоёртохи хүдэлмэригүйшүүлэй тоо хоёр дахин нэмэбэ. Бельги, Франци, Греци, Норвеги, Голланди, Швецидэ хүдэлмэригүйшүүлынь 30 гаран процентээр олошороо.

Англиин хүдэлмэригүйшүүлэй тоо 1966 ондо 391 мянга байһанаа, 1967 оной октябрьда 600 хүрэтэрөө ургаа. Великобританида энэнь һанаа ехэтэ зобохоор тоо гээшэ. Иимэ ушар орон доторнь гэмшэлтэйгээр үгтагдаа, лейборис правительствын экономическа политикада ажалшадай дураа гутаха ябадал үүсхээ.

Америкын Холбоото Штадуудтахи хүдэлмэригүйшүүл улам олон болоно. Ажал олоно ядагшадай тоо 3,5 миллионһоо дээшэ гаранхай, недели соо хүсэд ажалладаггүй хүнүүдэй тоо улам нэмэнэ. США-гай сагаан шарайтантай сасуулбал, хүдэлмэригүй негрнүүдэй тоо дүрбэ дахин олон гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Үнгэрэгшэ жэлдэ негрнүүдэй дунда болоһон буһалгаанда энэ ушарай нүлөөлһэниинь дамжаггүй.

Советскэ Союзай эрэшүүл, эхэнэрнүүд үндэһэ яһанһаа дулдыдангүй, гансашье политическэ бэшэ, мүн экономическа тэгшэ эрхэ бодото дээрэнь эдлэнэ. Манай ороной эрэшүүл ба эхэнэрнүүдэй үнгэ шарайһаа дулдыдангүй, ямаршье ажал хэхэ адли тэгшэ эрхэнь конституцияар батадхагданхай.

Харин капиталис оронуудай эхэнэрнүүд, түбхын түрүүн үбгэнтэй эхэнэрнүүд, эрэшүүлһээ нэгэл уршагта нэгаатай байдаг гэбэл: экономическа бэрхэшээлэй тохёолдоходо, үйлэдбэриин муудахада, түбхын түрүүн эхэнэрнүүд лэ ажалһаа гаргагдалаг. Хүдэлмэригүйшүүлэй улам олошоржо байһан мүнөө баруун оронуудтахи эхэнэрнүүдэй байдал тиимэл зандаа.

Хүн бүхэниие ажалтай байлгаха—социальна тон шанга зэуудалнуудай нэгые шиидхэхэ талаар нимэл хоёр тад һөөргэ шэглэл бии. Социализмын арсалтагүй булюу байһаниинь энээн дээрэһээ эли тодоор харагдана.

Яков УЩЕРЕНКО,
АПН-эй шэнжэлэгшэ.

ШЭНЭ ЭД БАРААН

Телевизор бүтээн гаргадаг Симферополиин завод Крымэй областьдохи тон һаяын предприяти юм. Тиигэбэшье тус заводой коллектив «Лотос» гэжэ телевизор бүтээжэ эхилэнхэй. Телевизорэй нюур талын хэмжээн нэгэ углуүһаа нүгөөдэ хүрэтэрөө 47 сантиметр болодог.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: техническэ хиналтын таһагай хүдэлмэрилэгшэ Лариса Барышникова «Лотос» гэжэ телевизорэй шанар шалгажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ОЧЕРК

НАЙДАЛ

I.

ШАРГАЛ УЛААН наранай бооринн саагуур һолжорон орохотой хамта Хёлгын гол тээһээ аали намдуу һэбшээн һулахаанаар үлеэгээд, амилхада аятай зохид, һэрюун сэлмэг болобо. Үдэшэ бүхэндэ алтан хашарһата туяаень үбсүүн дээрээ бөөмэйлэн үдэшэлсэдэг һэн тула Цыдендоржи Дондупович балайшье ехээр гайхабагүй, харин онсо өөрын бодолдо диилдэн, буурал зээрдээ яаралгүйхэн бүншүүлжэл ябаба.

«Одоошье зохидоор амаржа унтаха юм байна. Үглөөнһөө үдэшэ болотор эмээл морин дээрэ нэшэгдэхэ гээшэмнай... Үбгэрхэ тума үлбэр бээтэй болоно ябана гүбии даа. Яахаб, ажабайдал гээшэмнай хүнэй ами наһые хулганаан шэнги химэлнэ бшуу» гэһэн бодол тархи өөдэнь шуургалан гараад, тэмсэлээр дүүрэн хуби заяанайнь орёо хүшэр, гэзээн һаруул харгы замыень дахин һануулна.

Мориноо аргаахан буугаад, эмээлэйнгээ жэрэм тайлажа байтарнь һамганиинь, Цыбжидма Доржиевна, гэрһээ гараад:

— Энэ хэн бэ-э, Цыдендоржи гүш даа? Боро хараан болотор хаагуураа ябана гээшэбши?—гэбэ.

— Билдеэ... Яагааб, юун болооб?

— Ш-шэ, аргаахан аар, бишыхан ашаяа бү һэрюулэ. Арайл гэжэ унтуулааб, бархирха гээшэнь.

— Али Баяр Лиза хоёр гэртээ үгы юм гү? Үхибүүдээ эжыдээ орхёод, баһа үнөөхи киногоо харахаа ошоо гү даа.

— Юун кино-миноо тухайгаа шашана гээшэбши юрэдөө. Тэдэшни малшадай суглаанда ошоо ха юм. Бушуухан эдеэлээд ошыш. Тиигэжэ бригадир захяа бэлэй. Бишье ошохо һэм, теэд эдэ тоомгүйшүүлээ хэндэ орхихобши,— гэжэ һамганиинь халагланги мэдүүлбэ.

Үхэршэн гансата абяагүй болоодхибо. Хуушан буряад эмээлээ буурал зээрдынгээ нюрганһаа аргаахан абаад, адуунай хүлһэндэ норошоһон тохомтой хамта сарай соо үлгэбэ. Хуурай тохом тохоходо аятай зохид, мориной нюргашье холгоодоггүй ха юм. Энэ мэтын ёһо гурим яһала мэдэдэг, наринаар сахидаг малшан халуун шулэ ларалтайхан халбагададажа һууходаашье дуугарбагүй. Харин суглаанда ошохынгоо урда тээ:

— Хүлһөө һайса хатаһан хойнонь морииемни табяарайл даа, — гэжэ һамгандаа захина.

«Дэп лэ олоор суглаа зарлаха, хэмһээ гадуур ярилдаха дуратай болоо хабди даа. Теэд үдэр бүхэндэ хэжэ байһан ажал, хүдэлмэримнай үрэ дүн энэ гэжэ гү? Үгы... һүүлэй үдэрнүүдтэ хура бороошье таһалданагүй, бэлшээришье яһала һайн, үхэрнүүднайшье танихын аргагүйгөөр таргалаа ха юм. Һанаһанда хүрэтэр хүдэлжэ биранагүйт гэжэ зэмэлхэнь гү, али дээшэлүүлэгдэһэн уялга абагты гэжэ дурадхахань гү», гэһэн бодол тэрэниие ээлбэ.

II

СУГЛААНДА ерэхэдэнь, олонхи асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээд, нэгэл асуудал шиидхэгдээгүй байба. Тэрэнэй гэртэ орохотойнь хамта, суглаа үнгэргэжэ байһан зоотехник столой саанаһаа миһэрэн бодоод, хүлисэл гүйһан түхэлтэйгөөр урдаһаань шарайшалан харaһанай удаа:

— Сагтаа орожо ерэһэнтнай һайн гээшэ... Бэшүүрэй аймагай зарим ажахынуудһаа хонид асарагдаа. Олонхидынь эрьенүүд гээшэ. Тэдэниинень тарғалуулаад, зунай эсэс багта тушаахa ёһотойбди. Нэгэ отарыень танда, Цыдендоржи Дондупович, даалгаха болоо гүбди даа. Танһаа ондоо найдахаар хүншье олдоногүй,— гэжэ хэлээд, суглаанда һууһан малшадһаа харюу хүлеэһэн мэтэ бултыень хараадхиба.

Совхозой шахамал эрьенүүдые харууһалжа байһан залуу хонишон һууриһаа хөбхорон бодоод:

— Нүхэр Дондубондо бидэ найдаагүй хадаа хэндэ найдаха гээшэбибди. Ямаршье үе сагта, хааннашье хада Баярай эсэгэ коммунистын нэрэ хүндые дээрэ үргэжэ, ажахыгаа һайжаруулхын тула үнэн зүрхэнһөө тэмсэжэ ябаһан юм,— гэжэ хэлэхэдэнь, зоной дундаһаа: «Зүб, зүб!!» гэһэн абяан дуулдана.

Цыдендоржи Дондупович нютагайхидайнгаа гүйлтаһаа арсаагүй һэн. Найдажа, хүндэлжэ байһандань сэдьхэлээ баясажа, омогорхон гэр тээшээ хүнгэхэнөөр алхалба. Тон нимэрхүүгээр дүшөөд жэлэй саада тээ, түрэл нютагтаа хамтын ажахы байгуул... алхала... дээрэ... хүнгэрш... хи үргэ... гэшэнхэй. Алхам бү... лал, жаргал тухай һ... гойн оёоргүй гүнзэгы... һан одо мүшэд урд... лэлдэжэ байһандал...

«Нютагайхидни ... Гүйлтаһаань яажа ... зээдэшье арсахагүйб, гоо аша туһада бү... зорюулхаб... Энэ ... жа тарғалуулхын ... богдоо бэлэй. Хони... гээшэмнай бүриш... байха. Теэд яахаб, ... гүбии даа».

Һүниин сэнгэлиг... жа тамхилаад, ... ашанараа һэрюулх... хэнээр гэртэ орохо... үни хада һэриш... ерэхыень хүлеэжэ ...

— Зай, суглаан ... хай хэлсээбта? — ... рынь һонирхобо.

— Бишни баһа ... болоолби даа.

— Тиихэдээ суг... лоно гүбди аа?

— Тиигэнэ бээ...

III

ТЭРЭ ГЭҺЭНҺЭЭ ... ногууд хойно хой... дан ошобо. Үглөө б... бэлшээридэ залаха, ... гурим наринаар с... бшуу.

Хүдөө ажахын ... дэггүй хүнүүд хони... дэлмэриин хүшэр ... нобшые обёордоггүй... рин магазинһаа ту... хаа-яа абахадаа хо... шэдэй хүшэр хүнд... ёһотоор бододоггүй, ... наймаалагшадта га... юм. Иимэрхүү муул... мүн нэрэ хүндээ до... тула хонишод үсэд ... дэлдэг гээшэ.

Шэмэтэйхэн ногоо... хонидынь уданшьегүй... нууд боложо, ханг... байрладаг зэрлиг я... рэлдэжэ захалба. Боро... хотой хамта һүрэг х... риһээ туужа асараад, ... жархидаг юм. Зарим... садхалан хонидоо ... даа, Цыдендоржи До... тэрэнэй хани нүхэ... ехэтэ хүхидэг. Энэн... тэй. Ажал хүдэлмэри... тэй байхын тула т... һэрюунһээ үдэшын һ... хонидойнгоо хойноһо... совхозойнгоо бэлшээр... зүбшэн махана бшуу.

Нэгэ үдэшэ хо... оруулаад, гэртээ о...

— Цыдендоржи, т... мэл эргэнэгтэ нялал... ни харал даа. Яма... амилна гээшэб?—гэ... баруун гараараа занг... даба.

Цыдендоржи Донду... ры ойронь ошоод, э... раар гараа һуулижа, ... уусыень дараад, па... лыень бажуугаад ...

— Уусань зузаан, ... —гэжэ хэлэхэдэнь, Ц... жиевна нэгэл тиимэ ... дэтэй юумэ һанаһан... энеэжэрхибэ.

— Юундэ энеэбэ...

— Иимэ тарган ... магазинһаа абахадаа, ... даашье гомдохогүй ... лээд, Хонхоло нютаг ... хан гэшхэлээ бэлэй.

Аляа хүхюу аша... лаад, унтаридань ору... хүгшөөе хэншье оогл... доржи Дондупович х... харуулшанда ханам... шаагаад, дал хашаа... үшөө дахин шалгаһан... найнгаа хойноһоо алха...

Ажалай хүлгөөтэй... үдэр нигээд лэ үнгэр... гүүр шаргал улаан на... шарһата туяагаа сас... дан гараха...

Үдэр хоногууд ... лэй. Намарай эхин баг... дубоной отарынхид һ... шахамал эрьенүүдые г... гаад, урданайхиһаа һ... хонидые даажа абаа ... үедэ Баяр гэжэ хүбүү... тайгаа суртаа Хонхоло... ра дээрэ ажаллахаа ... сээ һэн.

М. ...
манай ту...

Бэшүүрэй аймагай ...
Бодонгуудай совхоз...

...ИМ ГОРЬКИИН түрэһөөр 100 жэлэй ойдо

...Демократическа ...ажалшад Максим ...түрэһөөр 100 жэлэй ...ёһололой оршон бай... ...дэглэнэ. Уран зохёол... ...шэнээр хэблэгдэнэ, ...творчестводо зорюулаг... ...учна, уншагшадай кон... ...үнгэргэгдэнэ. ...Горькиин пьесэнүү... ...табижа эхилээ.

...ДЭЭРЭ: Берлин хото... ...Горькиин нэрэм... ...артистнууд «Оёор... ...зүжэгыень табижа

...1903 ондо немец арти... ...пьесые анха түрүүн ...табиһан юм.

...эй—ТАСС-ай фото.

...АН ЗОХЁОЛШОТОЙ ...РААЛХАДАГ ГАЗАР

...Горькиин ажабайдалай бо... ...улгын нилээд ехэ ху... ...Новгородтой холбоотой ...түрэһэн, бага наһаяа ...айха. Түрмэдэшье һуу... ...дэшье байгаад үзөө. ...ень зам баһал эндэһээ ...шье түрүүшын гэр ...оршодог шуу. Хожо... ...засагай жэлнүүдтэ, ...суута Сормовско за... ...алһан, Балахнинска ...комбинадай барилгашад... ...уулзаһан намтартай.

...эл хотодо 1928 ондо ...ын түрүүшын мемо... ...нээгдэһэн ушар ойл... ...экспонадууд түрүү... ...оол нэгэхэн зал соо ...һэн. Харин мүнөө, ...үнгэрөөд байхада· тус ...томо эрдэм-шэнжэлгын ...зургаан болојо то... ...рбан тусгаар байшан... ...экспозиционно болон ...онно залнуудһаа, ...томо томо сангуудһаа ...дэг. Гансал үнгэрһэн ...соо гурбан зуу мянган ...ожо тараһан ушар му... ...утайе батална бшуу. ...элмэрилэгшэдынь эдир ...кружогой, үндэр на... ...редойхидой бүлгэмэй ...рилдэг юм. «һара бү... ...дэг «Горькиин уншал... ...ата болонхой. Тэрээн... ...олон хотонуудай эр... ...дэг байха юм.

...экспозицинуудай залда ...хандуулагдадаг ушар ...эдэ анхаран харахашье, ...ожо үзэхэшье зүйлнүүд ...нэй ажабайдалай хани ...һан элдэб хэрэгсэлэй ...абаад үзээл даа. ...бидэ Горькиин ухаан ...тухай нэгэтэ бэшэ хэл... ...тала тухайнь ямаршье ...сахаалһаа улүүгээр ...ин библиотекэ соо ха... ...айһан номууд хөөрэжэ ...болон физикын учеб... ...лай уг гарбал тайлба... ...эгэнүүд· Ленинэй ху... ...ородой болон харин... ...һан һайханай зохёолой ...нэгэ эндэ элбэг.

...хи В. И. Ленинэй му... ...ожо үзэһэн хүн эрьел... ...этажеркэ анхарһан ...ь столой хажууда та... ...жеркэ дээрэ саг үргэл... ...лодог номуудаа Вла... ...табидаг байһан юм. ...уран зохёолшо, үнэн ...болохо Максим Горь... ...ууд ходол тэрээн дээ... ...һэн. В. И. Ленин ...хоёрой хани ну... ...өрэһэн нэгэ зал соонь ...эг этажеркые тон ад... ...аха хэнхэй байдаг юм. ...үүдэй аха дүүгэй ну... ...эндэ табигдаһан оло... ...нууд гингүүлэгдэнхэй. ...дээрэ Петербургын ...эр харанабди. Һүреэтэ ...зал гэр соо — «Шэнэ ...газетын редакцида ...шуурга уряалһан ...уулзаһан намтартай. ...дээрэ 1908 оной ...үе мүнхэлэгдэнхэй. ...зохёолшын уряалаар

Владимир Ильич Капри арал айлшалжа ошоһон юм. Агуухэ вождиин шатар наадажа һуухые харанабди. Горький дэлгэр тэнюунээр энеэбхилэн хажууһаань адаглажа һууна. Тэрэл айлшалха үедөө Алексей Максимовичай «Бага наһан», «Зон соо», «Минии университедүүд» гэһэн трилоги бэшэхэ гэһэн һаналые Ленин халуунаар дэмжээ бэлэй. 1923 ондо амяараа ном болојо барлагдаһан «Минии университедүүд» гэжэ повестинь Ленинэй номой таг дээрэ хүндэтэй һуури эзэлээ һэн. Үшөө нэгэ фото-зураг анхарнабди. Коминтерныи хоёрдохи конгрессэй болојо байха үедэ Ленин Горький хоёр Таврическа ордоной мантан бахануудай дэргэдэ зогсоно.

Бетховеной «Аппассионата» Ильичэй эгээн дуратай хүгжэмэй зохёолнуудай нэгэн һэн. 1920 оной октябрь һарын нэгэ үдэшэлэн Ленин Горький хоёрой энэ суута хүгжэм шагнаһан тухай суу үнинэй хаа хаанагүй таранхай. Хэды тиимэшье һаань, хүгжэм шагнаха үедөө һууһан стулнуудыень, таһалга сооохи бишыхан столыень, зайн галай люстрэ харахадаа, сэдьхэлээ доһолгонгүй баймаар бэшэ.

...Хара бүдөөр хяазалагдаһан шаналалай улаан лентэ хэбтэнэ. «Хахасая, хани нүхэрни! М. Горький» гэһэн богонихон үгүүлэл соо хэды ехэ уй гашуудал, зүрхэнэй талархал багтаа гээшэб! 1924 оной январиин үдэрнүүдтэ Горький хилын саана байгаа, тиигэбэшье һаань, энэ лентэтэй шаналалай венок Ленинэй хуурсагай дэргэдэ табигдаа бэлэй. Үсөөн үгэтэйнышье өөрын удхатай һааб даа, юуб гэхэдэ, тэрэ хүшэр сагта гүн гашуудал, шаналалай үгэшье олдохоор бэшэ шэнги һэн. Хожомынь Горькиин сэдьхэлэй гүн сооһоо гайхамшаг үгэнүүд мүндэлөө бэлэй:

«Ленин ёһотойл домогой баатар шуу· арад зоной харгы зам арюудхан гэрэлтүүлхын тула тэрэ дүлэтэ зүрхэеэ сээжэһээ ходолон абажа, дээрэ үргэһэн хүн юм». Эдэ үгэнүүдые айхабтар ехэ нүхэрынь, агуу вождиие асари ехээр хүндэлдэг, тэрээндэ дуратай хүн бэшээ гэжэ арсашагүй этигэхээр.

Горький түрүүн социал-демократическа, удаань большевигүүдэй партитай таһаршагүй холбоотой байһан юм. Эрхэ сүлөөгөөр жүрөөдэһэн Россин хүн зондо тэрэнэй үгэ бүхэн шиидхэхы нүлөө үзүүлдэг байһаниинь мэдээжэ. Тиимэһээл нюуса литература болон документнүүдые хадагалха ара һугалгануудтай бэшэгэйнь стол харахадаа, сэдьхэлээ хүдэлгэхөөр. Тэрэнэй түүхэ иимэ юм. Уран зохёолшые хаанта засагайхидай Нижний Новгородһоо Крым сүлэхэ гэжэ шиидхэбэри абахада, нютагаархидынь Горькиие жагсаалаар хэн угтахыень уряалжа, Москва болон бусад хотонуудай олониитэдэ хандаа һэм: «Хүнэй эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлшын энэ замынь илагшын зам болог лэ...».

Горький — бүхы дэлхэйдэ суурхаһан уран зохёолшо юм. Тэрэнэй гэршэ хадаа дэлхэйн арадуудай хэлэн дээрэ хэблэгдэһэн агуухэ уран зохёолшын номуудтай стенднүүд болоно. Индидэ болон Австрида, Франциида болон Индонезидэ· Италида, Германида —хаа хаанагүй Горькиин үгэ зэдэлээ, Горькиин ухаан бодолой удха сэгнэгдээ юм.

А. М. Горькиин гүрэнэй музейн фонднууд нёдондо жэлдэ шэнэ экспонадуудаар баяжаа һэн. Алексей Максимовичай Нижегородско байрада хабаатай номуудтай, фото-зурагуудтай, аяга табагһаа эхилээд гэр сооохи бусад хэрэгсэлэй зүйлнүүдтэй зургаан контейнер Москваһаа уран зохёолшын түрэһэн хотодо хүрэжэ ерээ бэлэй. Энэ ехэ бэлэг уран зохёолшын бэри Надежда Алексеевна болон ашанарынь — Марфа Максимовна, Дарья Максимовна Пешковтэн музейдэ дамжуулан үгөө.

1906 ондо, эмиграцида байхадаа, өөрынгөө һамган Екатерина Павловнада Нижегородһоо зөөхыень, тиин хилын саана гарахыень Горький дурадхаа бэлэй. Екатерина Павловна үгыень дуулажа· зөөри хогшолоо Москва асараад, сытинскэ лабазууд гэжэ суурхаһан газарта хадагаламжада үгөө һэн. 1913 ондо Пешкова хилын саанаһаа бусажа ерэхэдээ, Нижегородско мебелеэ Москвагайнгаа байрада оруулжа табяа юм. Мүнөө тэдэ гэр байрынь хэрэгсэлэй зүйлнүүд — дүн хамта хоёр мянга үлүүтэй экспонадууд— Горький хото бусаагдаа. Эдэ бүгэдыень харахадаа, уран зохёолшын ажаһуудалдаа эрилтэ багатайгаар хандадагыень, тон юрын зүйлнүүдээр таһалга, байраяа шэмэглэдэг байһыень харанабди. Юрын диван, тахта, нютагайнь дарханай Максим хүбүүндэнь хэһэн парта· зэд самовар, номой таг...

Музейн экспонадуудай дунда сэдьхэлээ илангаяа ехээр хүдэлгэн байжа харахаар зүйлнүүд яһала олон. Жэшээлхэдэ, нэгэ саб сагаан яһан эшэтэй ручка. «Клим Самгинай ажабайдал» гэжэ романайнгаа һүүлшын бүлэгүүдые энэл гуурһаар бэшээ юм гээд Надежда Алексеевна баталан гэршэлнэ. Хажуудань суута «улаан карандашынь» хэбтэнэ. Тэрээгээр лэ Горький эхилэн бэшэгшэдэй зохёолнуудта заһабари оруулдаг байгаа юм. Хүндэ үбшэнэй һүүлээр сэбэр агаарта гараад ябаһан Ленинэй дүрэ ханадань харанабди. Горкодо абхуулһан энэ дүрэеэ В. И. Ленин Горькидо бэлэглээ һэн. Агуухэ уран зохёолшо хожомынь тэрэниие бэлэг болгон музейдэ дамжуулаа бэлэй. 1924 ондо бэшэгдэһэн, хэблэгдэһэн Горькиин Владимир Ильич тухай һанамжа, дурасхаалай очеркнууд эндэ бии. Горькидо Ромен Ролланай бэлэглэһэн ном харанабди.

Эдэ үдэрнүүдтэ агуухэ уран зохёолшын түрэл хото Горькиин зуу наһанай ойе баяр ёһололой оршон байдалда тэмдэглэхэеэ бэлдэжэ байна. Тэрэнэй бэшэһэн зүжэгүүдэй фестиваль бэлэдхэгдэнэ, номуудынь хойно хойноһоон барлагдан гарана. Ойн баярай үдэрнүүдтэ Бүхэроссин номой ярмаг, СССР-эй болон РСФСР-эй уран зохёолшодой холбооной нүүдэл пленумүүд, А. М. Горькиин нэрэмжэтэ Бүхэдэлхэйн уран зохёолой институдай сесси эндэ нээгдэхэ юм. Волго болон Ока мүрэнэй эрьенүүдтэ хилын саанаһаа, манай ороной олон республикануудһаа айлшад буухаяа байна.

Эдэ бүгэдэ һаяын үдэрнүүдтэ хүлеэгдэнэ. Харин мүнөө Волго мүрэнэй эрьеһээ холо бэшэхэнэ оршодог хуушан гэр тээшэ хүнүүд һубарина. Тэдэнэй дунда Горький хотынхидшье, холоһоо ерэһэн айлшадшье бии. «А. М. Горькиин гүрэнэй музей» гэһэн гаршагтай хүндэ үүдэн таһалгаряагүй нээгдэнэ. Улад зон урач зохёолшотоёо уулзахаа тэгүүлэн ниишэл шэглэнэ бшуу.

Юрий ПАСТУХОВ.
(АПН).

...АРШАМГҮЙ ...ОЛООШОД ...Ү, АЛИ...

Улаан-Үдэ — Арбижал гэһэн маршрудаар автобус үдэртөө хоёр удаа ябадаг болоһоор үнинэй. Городой болон Арбижал тосхоной хүн зондо энэ автобусой ябадаг саг, маршрут мэдээжэ. Теэд байгша оной эхинһээ эдэ автобусууд юундэшьеб Шулуутын һургуули хүрэтэр ошодог болонхой. Харин тэндэһээ бусахадаа Арбижал тосхондо оронгүй гүйлгэжэ гарашаха ушар һүүлэй үедэ олон удаа тохёолдоно. Жэшээлхэдэ, мартын 3-най, 10-най амаралтын үдэрнүүдтэ ошоһон оройн автобусууд Арбижал тосхондо ороогүй. Городһоо ошоһон хүнүүд ябаган үлэшэһэн байна. Энээндэ хэн зэмэтэйб, журамгүй жолоошод гү, али автобусно паркын хүдэлмэришэд гү?

Ц-Х. ЭРДЫНЕЕВА.

ЗАЛУУШУУЛЫЕ ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭ—ОЛОНИИТЫН ХЭРЭГ

Багашуулые дүрбэн тэгшээр һургаха, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ түрэлхид, ниитын эмхинүүд эдэбхитэйгээр хабаадажа, һургуулиин багшанарта саг үргэлжэ туһалжа байха зэргэтэй бшуу.

Манай һургуулиин багшанар үхибүүдэй түрэлхидтэй харилсаа холбоо байгуулха талаар ямар хүдэлмэри ябуулдагыень хаража үзэе. Һургуулиимнай классай хүтэлбэрилэгшэд (эдэнэй тоо 18) 1967/1968 онуудай һуралсалай жэлһээ эхилжэ түрэлхидэй 50 гаран суглаа үнгэргэжэ, һуралсал-хүмүүжүүлгын асуудалнуудые үргэнөөр зүбшэн хэлсэһэн байнад. Гадна бүхы һурагшадай түрэлхидыень 3 дахин урижа, үргэн суглаа үнгэргөө һэмди. Энээнэй хажуугаар багшанар саг үргэлжэ худөө зонойгоо дунда хүмүүжүүлгын асуудалнуудаар лекцинүүдые уншадаг. Һургуули, түрэлхид, ниитын эмхинүүд хамтадаа залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хүдэлмэреэ яажа һайжаруулхаб гэһэн темээр һаяхан түрэлхидэй конференци үнгэргөө һэмди. Клубай зал соо һурагшадай гараар бүтээгдэһэн уран зурагууд, гэртээ үхибүүдые яажа хүмүүжүүлхэ тухай номуудай выставкэ, үхибүүдэй һуралсал харуулһан экран, «Голос школы» гэжэ нэрэтэй ханын газетэ сугларагшадай анхаралда табигдаһан байна.

Һургуулиимнай олонхи классай хүтэлбэрилэгшэд һурагшадайнгаа дунда хүмүүжүүлгын ехэ хүдэлмэри ябуулна. Жэшээлхэдэ, Ц. Б. Цыретарова, Д. Н. Очирова, Р. Д. Данжаева, В. Г. Нимаева, А. Г. Дальбинова болон бусадай хүтэлбэрилдэг классууд журамайнгаа талаар илангаяа шалгарна.

Бидэнэр багашуулые ажалай, дайшалхы ба революционно ёһо заншалай жэшээнүүд дээрэ хүмүүжүүлхын хойноһоо оролдонобди.

Энэ хүдэлмэри урагшатайгаар ябуулха хэрэгтэмнай һурагшадай түрэлхид һайнаар туһалдаг болоо.

Манай тосхондо, ажал хүдэлмэреэрээ алдар суутай малшад, таряашад, механизаторнууд болон бусад· мэргэжэлтэд олон гээшэ. Тэдэнэр һургуулидамнай ерэжэ, хөөрэлдөө үнгэргэдэг, маанадта һайн һайхан һургаал заабари үгэжэ байдаг. Энэ тон ехэ удха шанартай. Жэшээлхэдэ, ахалагша классайхидта комсомолой билетүүдые барюулгын баярай үдэшэдэ хоёр орденой кавалер, үнинэй коммунист Бато Цыретарович Цыретаров хабаадалсажа, Сэлэнгын комсомолшуудай 20 — 30 онуудай ажал хэрэг тухай һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгөө һэн. Тэрэнэй удаа һурагшадай хүсөөр «Жаргаланта нютагай түрүүшын комсомолшууд» гэһэн альбом зохёогдоо бэлэй. Үшөө нэгэ жэшээ. Һурагшадта паспортнуудые барюулалгын суглаанда колхозой хүтэлбэрилэгшэд, түрэлхид олоороо сугларжа, һайн һайхан үгэнүүдые хэлээ һэн. Тэндэ Жаргалантын сельсоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Д. Д. Очиров залуушуулда паспортнуудые баярай оршон байдалда барюулһан. ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд тэдэниие амаршалһан байнад.

Совет Армиин 50 жэлэй түүхэтэ ойдо зорюулагдажа, бүхы классуудтамнай суглаанууд үнгэргэгдөө һэн. Эндэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадаһан хүнүүд уригдажа, үнгэрһэн дүлэтэ жэлнүүдээ дурдан, совет арадай тэмсэл, шэн габьяа тухай хөөрэжэ үгөө. Мүн мартын 8-най һайндэр иимээр үнгэрөө һэн.

Тиигэжэ манай һургуулиинхид революционно ехэ һайндэрнүүдые һурагшадайнгаа түрэлхидтэй хамта суг үнгэргэдэг һайн һайхан заншалтай болоо.

Манай тосхондо үхибүүдээ һайнаар, түбшэн даруу абари зантайгаар хүмүүжүүлжэ байдаг айл бүлэнүүд ехэ олон. Жэшээлхэдэ, нүхэд Балбаровтанай, Дагбаевтанай, Шангаевтанай, Дансоруновтанай, Данзановтанай үхибүүд һайнаар һурадаг, журамтайнууд, аха нүхэдөө ехээр хүндэлдэг.

Хүмүүжүүлгын хэрэгтэ ниитын эмхинүүдэй ба түрэлхидэй эдэбхитэйгээр хабаадалсадагай үрэ юуб гэхэдэ, манай һурагшад бэеэ һайнаар абажа ябадаг болонхой.

Гэбэшье бүхы түрэлхид үхибүүдээ адли һайнаар хүмүүжүүлнэгүй. Түрэһэн уринэрөө һула орхижорхиһон эхэ, эсэгэнэр үсөөн бэшэ дайралдадаг. Жэшээлхэдэ, манай 1-дэхи классга Алеша гэжэ хүбүүн һурадаг. Тэрэнэй эхэ Зоя Арюкина хүбүүнэйнгээ һайнаар һураха хэрэгтэ нэгэшье туһалдаггүй, хододоо хараажа, сохижо байдаг. Өөрөө журамгүй, хододоо зайжа, архидажа ябадаг. Тиимэһээ үхибүүниинь номдоошье бирагүйхэн, журам эблэдэгшье. Үхибүүдые багаһаань журамтайгаар, һайнаар хүмүүжүүлээгүйдэ юун бололтойб даа—мэдээжэл хаям. Тиимэһээ үхибүүд түшаа анхарал хандуулдаггүй түрэлхидые хуулиин ёһоор зэмэлхэ, шанга эрилтэнүүдые табиха тон шухала гэжэ һанагдана.

Манда Кеша Максимов гэжэ хүбүүн 3-дахи класста ном үзэдэг. Тэрэ класс соогоо эгээн тэмо, эгээн журамгүй һурагша юм. Класстаа хоёрдохи жэлээ үлэнхэй. Хэшээлэй үедэ багшын үгэ дуулдаггүй, класс соогуураа ябадаг, хашхардаг, эшхэрдэг, нүхэдөө муушалдаг, гуурһа, номуудыень буляажа абаад, хаяа хана руу шэдэжэрхидэг. Багшын үгэ тоодоггүй.

Хэшээлэй һүүл тээ энэ хүбүүе гансаарайень үлөөгөөд, һайнаар хөөрэлдөөдшье үзэһэн, энэ тэрэ юумэээр һонирхуулха гэжэ оролдоодшье, магтаадшье туршаһан байнабди. Теэд Кеша тэрэл хэбээрээ. Заһарна, номгорногүй. Эндэ хэн зэмэтэйб гэхэдэ, тэдэнэй гэртэхин. Түрэлхидынь Кешын хүби заяанда һанаагаа зободоггүй. Һургуулиин суглаандашье ерэдэггүй. Хүбүүмнай ямараар бэеэ абажа ябанаб, хэр зэргэ һуранаб гэжэ тэдэнэр һонирходоггүй.

Һургуулиин багшанар, классайнь хүтэлбэрилэгшэ Л. Лаврентьевна Андреева оло дахин энэ хүбүүнэй гэртэхинэй хөөрэлдэһэн байха юм.

Гэртээ муугаар хүмүүжүүлэгдэһэн үхибүүд һургуулида ерэходоо балай ехээр заһардаггүй байна. Тиимэ үхибүүд бусадта ехэ һаад хэнэ, багшанарые баһал зобооно. Зариман үхибүүдыемнай һургуулил хүмүүжүүлхэ, һургаха ёһотой юм гээд хэлэдэг. Энэ тон буруу гэжэ хэлэхэ байнаб.

Бүхы эхэ, эсэгэнэр үхибүүдээ һургахашье, һайнаар хүмүүжүүлхэшье нангин уялгатай. Энээниие мартажа болохогүй.

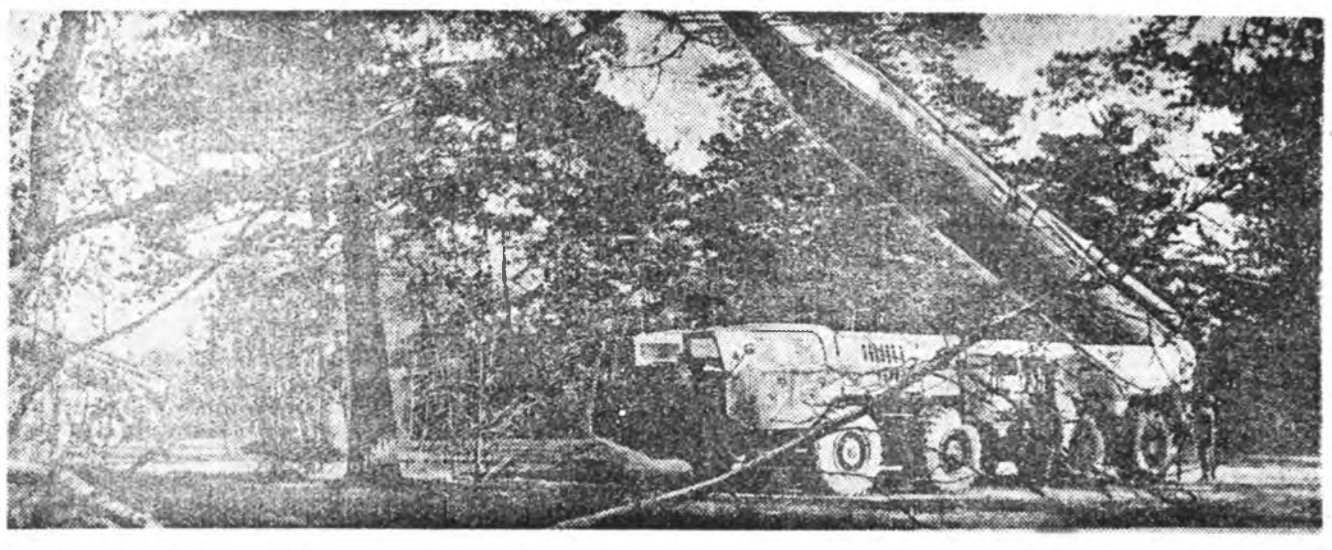
Үхибүүдэй сүлөөтэй сагаа ашатай туһатайгаар үнгэргэхын түлөөдэ багшанар ехэ оролдожо, класснаа, һургуулиһаа гадуур ехэхэн хүдэлмэри ябуулна.

Жэшээлхэдэ, һургуулидамнай амаралтын үдэрэй клуб нээгдэнхэй, зугаа, нааданай үдэшэнүүд үнгэргэгдэнэ, предметнэ болон хореографиин, хоорой, спортивна секцинүүд эндэмнай хүдэлнэ. Һургуулиин 415 һурагшадай хахадынь эдэ кружок, секцинүүдтэ хабаадана.

Мүн һургуулиин библиотекэдэ литературна үдэшэнүүд, шэнэ номуудые зүбшэн хэлсэлгээр уншагшадай конференци саг үргэлжэ үнгэргэгдэнэ. Манай һурагшад колхозой бригада, гүүртэ, отарануудта ошожо, хөөрэлдөө үнгэргэдэг, зүжэг наада табидаг.

Үхибүүдые хүмүүжүүлхэ — ниитын хэрэг. Үхибүүд—манай ерээдүйн халаан гээшэ. Тиимэһээ һургуули, ниитын эмхинүүд, түрэлхид хамтадаа шэнэ үеын хүнүүдые хүмүүжүүлгэдэ хүсэ шадалаа бүрин гүйсэдөөр элсүүлхэ ёһотой.

Р. БАЛДАНОВ.
Жаргалантын дунда һургуулиин директор.
Сэлэнгэ.

МҮНӨӨНЭЙ СОВЕТ АРМИ

Совет Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой зэбсэг ехэ хүсэтэй, һайн болоо. Дэлхэйн бүмбэрсэгэй ямаршье хубида байһан юумые тудажа шадаха мэргэн ракетэнүүд совет сэрэгшэдэй гарта бии.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ракетнэ тухеэрэлгэнүүд дайшалхы пост дээрээ.

...фото.

ЗАНШАЛТА СЛЁТ

ЛВРЗ-гэй соёлой ордондо тус заводой коммунис ажалай ударнигуудай заншалта 8-дахи слёт һаяхан болобо. Слёдто 300 шахуу түрүүшүүл хабаадалсаһан байна. Гадна Яруунын аймагһаа ерэһэн Комсомольско, Писэнгын, Яруунын шефскэ совхозуудай түлөөлэгшэд, мүн тэрэ аймагай аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Жалсанов, ВЛКСМ-эй райкомой секретарь нүхэр Чимитов гэгшэд слёдто хабаадалсаа.

Слёдой нээгдэһэнэй һүүлээр сутлаанай зал соо заводто барюулагдаһан дурасхаалай тугууд асаргаба. Альга ташалган нэрьенэ.

Заводой главна инженер нүхэр Потапов 1968 оной зорилгонууд тухай слёдто хабаадагшадта хөөрэжэ үгөө. Эндэ олон ударнигууд үгэ хэлэхэдээ, хэжэ бүтээжэ байһан ажал хүдэлмэри тухайгаа хэлэбэд.

Аймагайнгаа ажахынуудай ургаса хуряалгын болон бусад хүдэлмэридэ заводой олон тоото коллективэй үзүүлһэн туһаламжын түлөө Яруунын аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Жалсанов баясхалан хүргэхэ зуураа, шефскэ заводойнгоо түрүүшүүлдэ хибэс шэнги намилзаһан саб сагаан полотенци дээрэ хилээмэ табижа барюулаа. Тэрэшэлэн заводойхид совхозуудай механизаторнуудта элдэб инструмент, электровозой макет бэлэглэһэн байна.

Слёдто хабаадалсаһан заводой түрүүшүүлдэ мүнгэн шан, хүндэлэлэй грамотанууд барюулагдаа. Һүүлээрнь соёлой ордоной арадай театрай артистнар эндэ сугларагшадта зүжэг наада харуулба.

Д. ДАРМАЕВ.

Уншагшад шүүмжэлнэ, дурадхана

ЯАХИТАЙ ДАА...

Республикын ниислэл Улаан-Үдэ хототой холбогшо гол харгынуудаар һубариһан элдэб автомашинанууд хүрэхэ газартаа түргэн хүрэдэг гээшэ. Мүнөө бүхы ажал хүдэлмэриин оньһото техникын хүсөөр бүтээгдэдэг болоһон үедэ холо ойрын харгы замай тон ехэ удха шанартай байһаниинь мэдээжэ. Шугам шэнги сэхэ, асфальтаар хушагдаһан дардам харгыгаар табилуулжа ябаһан шоферууд ажалаа али зэргэ түргөөр бүтээдэг, горючи, запчасть арьбалдаг гээшэб.

Хамаг харгынууд дандаа дардам һаа, хэды һайн байха һэм...

Теэд заһамал харгыһаа гаража, колхоз, совхозуудай түб тосхон руу ошоһон харгынууд ямар бэ? Тосхон, фермэнүүд хоорондын харгынуудта ялхи, яама, хадын ташалан, эгсэ түргэн үгсүүр, уруудам газар дүүрэн, шабар шабха, гол горхон гараһан хүүргэшьегүй. Жолоошод иимэ харгыгаар ябахадаа хэды ехэ сагаа баранаб, шабарта һууханаа эхилээд машинаяа эбдэхэ хүрэтэр хэды олон бэрхэшээлтэй тохёолдоно гээшэб. Иимэ муу харгыһаа болојо, худөөгэймнай олон зонтой томохон һууриһ тосхонуудта автобусууд ороногүй. Тиимэһээ зарим нютагуудай ажалшад холо ойро ошохо болоходоо, гол харгы хүрэтэр ябагаар гэшхэлдэг гээшэ. нюултагүй.

Худөөгэймнай алишье нютагта, колхоз, совхозууд болон предприяти, эмхи зургаануудта али зэргэ олон машина бии гээшэб. Жэл ерэхэ бүри арадай ажахы һалбаран хүгжэнэ. Машина, техникэ улам үргэнөөр, элбэг олоор хэрэглэгдэнэ. Гэбэшье харгын муугаа болојо оньһото машинануудые дүүрэн хүсөөрнь ашаглаха аргагүй ажахынууд бии гээшэ. Харгын муу, ялхи яаматай дээрэһээ машина түргэн эбдэрнэ, элэнэ, ашаа зөөлгэшье удааруулагдана.

Хадалиг нютагтай манай Захааминай аймагта харгын заһагдадаггүй, муу дээрэһээ ажахынууд бүришье ехэ хохидолдо ороно. Машинын хахад хүсэн ашаглагдана гэхэдэ, алдуу болохогүй. Баһа хэдэхэн час соо ябаад хүрэхэ газарта үдэрөө гэзхэ ушартай бологдоно.

Арба, хорин жэлэй саана, оньһон техникын үсөөн байха үедэ нютагайхидай бар хүсөөр хэгдэһэн харгынууд мүнөө тэрэл хэбээрээ, ямаршье заһабари хэгдэнэгүй. Ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүд болон ажахын хүтэлбэрилэгшэд, харгы зам заһабарилха зургаанууд худөө нютагай, илангаяа колхоз, совхозууд хоорондын харгынуудые заһабарилха талаар юушье хэнэгүй.

Мүн гол харгынууднайшье яһала һайн аад, зарим газартаа тон нариихан, хабшуу, булан тохой олонтой, алад харагдахагүй эгсэ үргэн жалганануудтай байна. Тиимэһээ мүнөө сагай хурдан гүйдэлтэй, хүсэ ехэтэй автомашинануудые хүсэд һайнаар ашаглаха эрилтые бүрин хангажа шадахагүй байна. Автомашинануудай харгын оһол, гэнтын аюул заримдаа эдэ дутагдалһаа болоно гээшэ.

Оньһото техникын хаа хаанагүй үргэнөөр хэрэглэгдэжэ байһан энэ үедэ харгынуудые заһабарилхань тиимэшье хүшэр бэшэ болонхой. Энээниие зохихо зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд бодожо үзэг лэ.

Г. ТУГУТОВ.
XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн.
Захааминай аймаг.

ҮНДЭР НАҺАТАЙ ХҮН

Константин Миронович Ващилко гэжэ үбгэн Владивостогто ажаһуудаг. Энэ хүн түрэл городтоёо сасуу юм. Тэрэнэй ажабайдалай зам ехэ орёо. Малшан, вагонуудые шалгагша, харгын мастер байһан. Олон жэл түмэр замда хүдэлһэнэйнгөө түлөө «Хүндэтэ түмэр замшан» гэһэн тэмдэгээр шагнагданхай. Мүнөө пенси абана. Үбгэрөөшье һаа, ойн ажахын ниитын инспекторээр хүдэлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: зуу наһатай Константин Миронович Ващилко түлеэ хахалжа байна.

ТАСС-ай фото.

Замай тэмдэглэл

Лх. ЛИНХОВОИН,
СССР-эй арадай артист

АЗИ ТҮБИИН ОРОНУУДААР

6. АХМАДАБАД, ДЖАЙПУР ХОТОНУУДТА

Индиин город бүхэнэй гэрнүүдые зубшаад, тротуар дээгүүр онги-набта хубсаһаар бэеэ далдалһан хүнүүд хэбтэхэ юм. Эдээнтэй зэргэлээд нохойнуудшье хусалдана. Гайхаһаар байтарнай, хушалта доогуурһаа хүүгэдүүд гаража, нохойнуудтаяа наадажа орохо юм. Эдэнэр хадаа бүхы наһаяа үйлсэдэ үнгэргэдэг, бүридхэлдэ ороогүй, дансада бэшэгдээгүй зон юм байба. Тиигэһээр уһа абадаг газарта хүнүүд сугларжа, шүдэеэ, хүлөө угаана, тииһэн хойноо нюураа, гарнуудаа сэбэрлэнэ. Эдэмнай бүд нэхэгшэд, шофернууд, рикшэнүүд, кочегарнууд, кулинууд гээшэ.

Индиин ажалша зон ниилээд муушаг байдалтай. Шофер — 100 рупий, дунда жэшээнэй хүдэлмэришэнинь — 100-һаа 140 хүрэтэр, полицейскэ — 60 рупий абана. Байратай хүнүүд тэрээнэйнгээ түлөө һарадаа 50 рупий үгэнэ. Гол хоолынь болохо барайгар 5—6, тоһон 6—8 рупий сэнтэй.

Түмэр замай вокзалда ерэбэбди. Зүг бүриһөөмнай улаан, хүхэ шара малгайтай грузчигууд гүйлдэжэ ерээд, юумыемнай зөөхые дугташалдана. Манине удамаршалагша Пори нэгэ командатай хэлсээдхибэ. Тэдэнь чемодануудыемнай автобусһоо буулгажа, толгойнууд дээрээ дүрбэ-табаарнь ябталжа хээд, үшөө хоёр гартаа нэгэ нэгые бариад ябаба.

Вагонууд соо зон шэгээтэй. Заримашуул сонхоорнь орохо юм. Бидэнине 1 классай вагонуудта һуулгаа. Тэдэнь оройдоол 4 хүнэй арайхан багтахаар. Сонхонуудынь шэлгүй. Саананинь наранай шатаажархиһан сагаан боро, үнэһэлиг тала, тээ саана улаабтар үнгэтэй хаданууд. Сүл губиин эзэн — ганса бүхэнтэ тэмээд аалихан алхалха юм.

Ахмадабад хото манине сэсэгүүдээр угтаа һэн. Нютагайнгаа гуримаар бидэндэ үлхэмэл сэсэгүүдые зүүлгээд, гоё гэгшын машинануудта һуулгажа, городой центр тээшэ абаашаба. Энэ миллион хахад хүн зонтой, бүд нэхэлгын фабрикатай, нефтиин промышленностьтай город. Элдэб магазинууд, машинанууд, рикшэнүүд дүүрэн, үйлсөөрнь үхэрнүүд, тэмээд һүндэлнэ. Бидэнэй ябажа байтар харгыемнай хүндэлэн үхэрнүүдэй гарахадань, машинаяа тогтоожо, тэдэнине хүлеэхэ баатай болобобди. Ябаһаар ябаад үнгэршөө һаашье балай гайхалтай бэшэ һааб даа. Теэд тэдэмнай эгээл харгы дээрэмнай байшабад, нэгэнинь үшөө хэбтэшэхэ юм. Тэрэ оронои заншалаар хүн гээнэ үхэрэй хажууда хүрэхэ, саашанъ туухашье эрхэгүй юм байба...

Үдэшэлэнинь Ахмадабад хотын мэр бидэнине уриба. Жэгдэхэнээр хиргажархиһан ногоон дээрэ набтархан столнууд, эдэнине тойроод тростнигаар хэһэн креслэнүүд табяатай. Ананас асаржа табихадань, хангалтама һайхан үнэрынь анхилшаба. Энэдхэг оронои энэ һайхан жэмэсые хайшаншье гээд, хаанаһааньшье эдихэ мүрөө олохогүй дээрэһээ, даб дээрэ хорхойтон хараад һуубабди. Теэд нэгэ залуу хүн ерэжэ, ананасай набшаһанһаа бариад үргэн гэхэдэнь, доронь түхэреэхэнээр отолжорхиһон бэлэн жэмэс байба. Госхогор хундаганууд соо элдэб шүүһэн, дабһалһан һамар, талхаар хэһэн суур соо саахар, зүгын бал, джем мэтэ амтата эдеэн элбэг.

— Москвагай магазинуудта Индиин уран зохёолшодой номуудые. Чайковскиин нэрэмжэтэ консерваториин залда Индиин танцануудые хараад, баггүй ехэ баярлаа һэм. Манай орондо совет зоной ажабайдалые ехэтэ һонирходог, хани барисаамнай улам үргэдэжэ байна. Манай студентнүүд СССР-тэ олон һурадаг... — гэжэ городой мүнөөнэй мэр хөөрөө һэн.

Энэ уулзалга хани халуунаар үнгэрөө һэн. Ахмадабадай артистнууд бидэндэ концерт харуулаа. Нэгэ эхэнэр «Подмосковные вечера» гэдэг манай дууе ород хэлэн дээрэ дуулаа. Энэ холын городто манай дуу дуулажа байхадань, бидэндэ ехэ урматай байгаа һэн. Манай артистка Индиин нэгэ дууе хинди хэлэн дээрэнь дуулажа, тэдэнине мүн лэ баярлуулаа.

Концертээ гаргаха театрыетнай харуулхамнай гэжэ уриба. Манинадаа һуугаад, городой центртэ пальмын набшаһаар бариһан нэгэ хашаада ошобобди. Досоонь ямаршье барилга үгы, харин зуугаад тухай хүдэлмэришэд хулһануудые бооно, уяна, залгана хэбэртэй.

— Танай концертые хараха дуратанине бултыень багтаахаар театр эндэмнай үгы юм. Тиигээд лэ энэ шэнэ театр үглөө үдэшэ болотор барижа үрдихэмнай гээшэ!

Тэрэнь ехэ гайхахаар байгаа һэн. Теэд тэдэмнай 1500 хүнине багтаахаар ехэ һайхан театр хулһаар барижархёо бэлэй. Энэ театр соонь гурбан концерт үгөөбди. Түрүүшынхидэмнай городой аха захашуул ерээ һэн. Хойшонхи хоёртонь ажалшад ороо.

Концертымнай һүүлээр бидэндэ совет инженернүүд, хүдэлмэришэд ерэжэ байрадаа уриба. Бүхэли һүниндөө кока-кола уужа, хөөрэлдэжэ, хүхижэ һуугаа һэмди. «Индидэ «хуурай хуули». Октябриин революциингаа ойе «хуурайгаар» үнгэргэхэмнай бшуу даа», — гэжэ нүхэднай энеэлдээ һэн.

Үглөөдэрынь Джайпур хото ошообди. Энэ хото толгой, добонуудаар хүреэлэгдэһэн нэгэ хотогор соо оршоно. Городой барилганууды ягаан үнгэтэй шулуугаар бүтээһэн. Байра тээшээ ошожо ябатараа нэгэ заанине хүсэжэ ерэбэбди. Тэрэмнай бидэнине тоожо, харгыһаа зайсаха хэбэргүй. Энэ хадаа түс городто 150 жэлһээ үлүү байһан хүндэтэ амитан байба. Тогтошоходомнай, айхабтар томоотойгоор бидэн тээшэ эрьелдэбэ. Машиныемнай үндэжэ үзөөд, һула байһан сонхо уруунь ута хушуугаа нэхэбэ. Заан гээшэ номгон зантай, хорогүй амитан юм гэжэ дуулаһаншье һаа, сэдьхэлдэмнай аятай бэшэ байба. Теэд конфетэ, банануудаар хүндэлһэмнай, харгыһаа зайсажа үгөө һэн...

Джайпурта хуушан сагай үзэсхэлэнтэ һайхан барилганууд олон. Һалхинай хиид «Хава-Махал» гэдэг суута барилга эндэ бии байна. Энээнине 18 зуунай үедэ Магараджа Пратап Синг барюулһан юм ха. Газаа ямаршье халуун байгаа һаань, тэрэнэй досоонь һэрюухэн. Бунхагар үһээнүүдһээнь аятай суурян эгэшэглэжэ байха юм. Мүн Джайпуртахи Һарын ордондо ород хаануудай, Японой микадануудай, Англиин корольнуудай үнэтэ бэлэгүүдэй баян согсолбори, бүхы дэлхэй дээрэхи шахуу хоморой болошоһон зэбсэг, элдэб дархашуулай бүтээһэн гайхалтай уран нарин эдлэлнүүд олон. Энэ ордоной нүгөө хахадтань Джайпурай магараджын байра. Энэ магараджа 350 богоолнуудтай юм ха. Энэ хүн үмсэдөө бүд нэхэлгын фабрикануудтай. Бидэ тэрэнэй ордон-гостиницада байгаабди.

Индиин магараджанууд «Индиин национальна конгресс» партида эсэргүүсэһэн этэгээдүүдтэ эдэбхитэйгээр туһалдаг байна. Англиин королиин мэдэл доро байгаад, арад зонһоо алба татабари өөрынгөө зоргоор абажа байхадань магараджанудта таарамжатай байгаа хаш даа. Шэнэ засагай тогтоходонь, оронойнгоо улас түрын байдалда нүлөө багатай болобобди гэжэ гомшоэд, национальна томо буржуазитай холбоогоо үргэдхөө. «Джайпурай урданай нэгэ магараджын хүбүүн Парижда мүнгэ алта үрихэ ажалтай байдаг. Эсэгэнь бүхы дэлхэй дээрэхи 10 баян миллиардернуудай нэгэн байгаа юм. Бүхы зөөрэе Швейцариин банкда хааһаниинь мүнөө хүрэтэр тэрэниень тоолоожо шадаадүй: энэнь хадаа яаха аргагүй ехэ үнэтэ эрдэниин шулуунууд. Үхэхынгөө урда тээ энэ хүбүүгээ тэрэ ехэ зөөри эдлэхэ эрхэгүй блогожорхиһон юм», гэжэ Джайпурай губернатор бидэндэ хөөрөө һэн.

— Теэд тэрэнь хайшан гээд, ямар зөөрэе урихэ ажалтай байдаг юм? — гэжэ манай багагад асууба.

— Тэрээндэ пенси тогтоогон байгаа. Тэрэнь һарын 100 миллион фунт стерлинг болодог. Гушаад наһатай залуу хүбүүндэ дутажашье болоо ааб даа...

Саашань энэ хүн хөөрэхэдөө: «Танай дуратай һаа би өөрынгөө түрэл нютагта айлшалуулхадам болохо. Тэндэмнай нэгэ курортын город бии юм. Хоёр-гурбан һара амархадатнайш болохо. Бидэ танай зонтой хани барисаатай байха ехэ хүсэлэнтэйбди. Танай зон хэлэһэнээ дүүргэдэг, айхабтар үнэн зон. Манай эндэ ородууд олон хүдэлнэ, эдэнэр англичануудһаа тад ондоо...», — гэжэ үргэлжэлүүлбэ.

Иигэжэ хөөрэлдэһөөр байтарнай концертдээ ошохо сагнай ойртошобо. Губернатор бидэндэ зэдээр хэһэн тугас шубуунуудые бэлэглэжэ: «Тугас шубуун гээшэ бурханай шубуун. Манай Индиин арадай хүгжэлтын һүлдэ болодог юм. Оронойлнай гербдэшье байха. Һайн ургаса зүгнэхэдөө һүүлээ дэлгээдэг», — гэжэ хөөрэбэ.

Һайн һайханаар бидэнине хүндэлһэнэйнь түлөө, энхэ мэндэ һуухые, орон нютагайнь амгалан тайбан байхые, тугас шубуунайнь һүүлээ хододоо дэлгэжэ байхыень хүсэжэ, ябахаяа забдабабди. Губернатор богоһынгоо тэндэ зогсоод, иимэ шүлэг уншаба:

Арсалан мэтэ хүрхирыш,
Россия!
Дунгарнуудаа үлеэгыш,
Россия!
Миллион гарнууд тэбэринэл
шамайе,
Миллион абяанууд амаршалнал
шамайе.
Бодыш, илыш, дабхиш
урагшаа, Россия!

Энэ шүлэгынь Индиин элитэ Шри-Шри гэгшын зохёол байгаа.

Джайпурта хоёр концерт үгөөбди. Зон дүүрэн байгаа. Һайхан дуунай зэдэлжэ байхада, балеринын хатарай үедэ нэрьемэ шангаар альга ташаһан аад, дүүргэхэдэмнай абяагүй байха юм. Энэнь ехэ һонин.

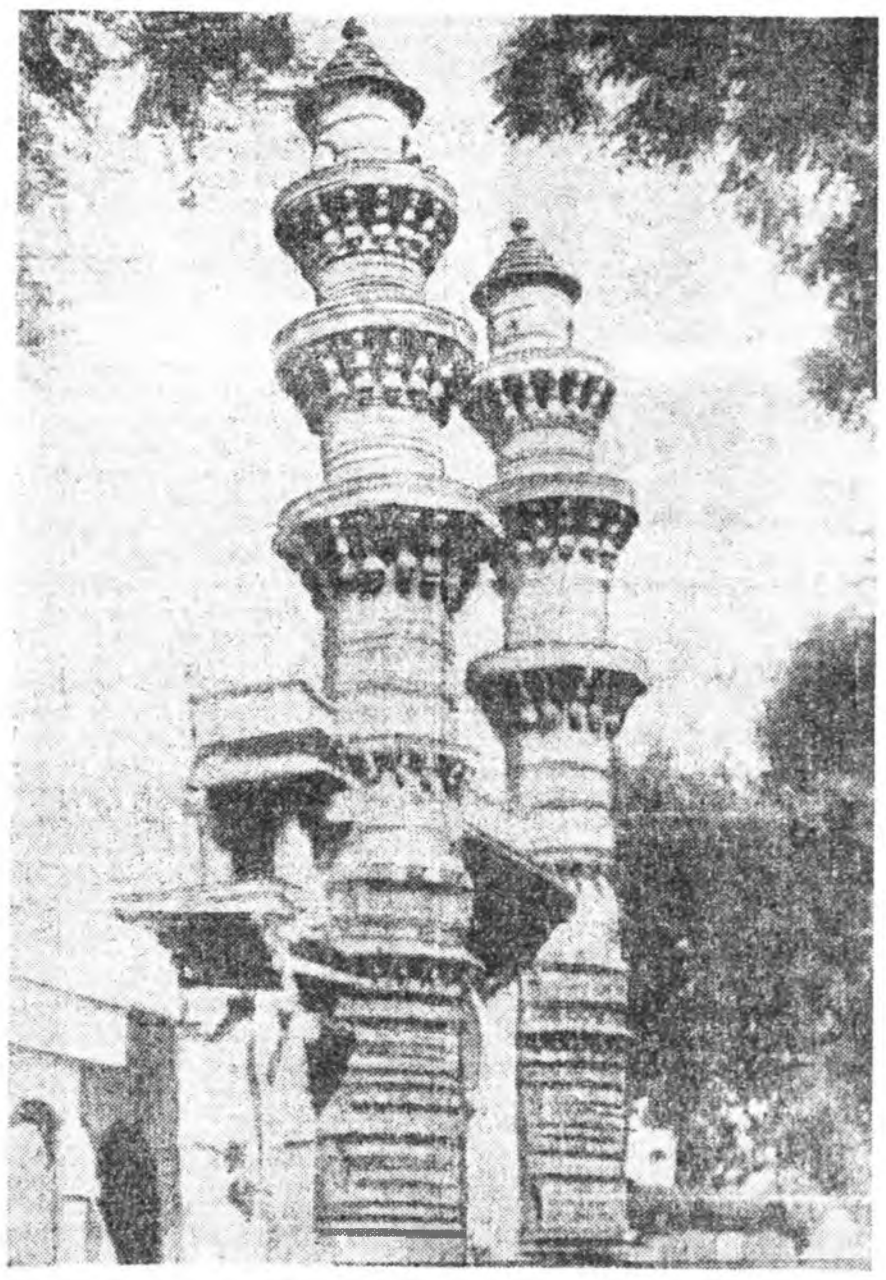
Джайпурайхин бидэндэ заанине унуулжа һонирхуулаа. Заанай нюрган дээрэ һуури зохёожо бидэнине 4—5-аарнай һуулгаа. Жолоошомнай заанай толгой дээрэнь һуугаад, үзүүртэй түмэрөөр заанаа залана. Хаанаһааншьеб гэнтэ хүгжэмшэд бии боложо, заануудтаймнай зэргэлэн ябаха зуураа, манай хилгааһан хуурай түхэлтэй инструментээ дуугарган, өөһэдөө гоё аялгаар дууладаа һэн. Эдэнэр Амбер хото хүрэтэр ябалсаад, бусахадамнайшье үдэшөө һэн. Амберай ордониинь үндэр ханатай, аржагар баржагар башнинуудтай барилга байна. Террасануудыень тойруулаад кокосово һамараар хэһэн олһо татаһан аад лэ, тэрээгээрнь уһан һабиржа, халуун агаарые һэрюусүүлнэ. Ордоной нүгөө талада фонтанууд, сүмхөөгүүд бии. Энэ городто 17 дугаар зуун жэлһээ хойшо хүн зон оройдоо байдаггүй, жэн балай байна. Мүнөө гансал һармагшанууд, хорото могойнууд, скорпионууд эндэ байрланхай.

Хадын оройһоо город уруу харахада ехэл һайхан. Бусаха замдаа тэдэ хүгжэмшэдтөө гарай бэлэгүүдые барибабди. Тэдэмнай манине совет зон гэжэ мэдэхэдээ: «Бидэнине нютагаа абаашыт! Танай орондо бүгэдоороо һурадаг, зониинь бүгэдөөрөө эрдэмтэй болоһон, бидэндэ адли үлэсхэлэн хүн байдаггүй гэжэ дуулаа һэмди», — гэжэ байгаад гуйшабад.

Гэнтэ үһэн һахалдаа дарандашаһан, шараа нюсэгэн шахуу аад, гитара, транзисторна приемнигуудые үргэлһэн жэгтэй хүнүүдтэй уулзашабабди. Элдэбээр аашалалдахань гайхалтай. Бидэнине тойроод, аягүйгөөр хашхаралдажа байжа, дуу дуулалдаһанай һүүлээр, ном, журналнуудые хаяжа үгөөд, саашаа ябашабад. Америкын ЦРУ-гай эмхидхэһэн хүнүүд байба. Городой үйлсөөр, тосхонуудаар ябажа, коммунизмда эсэргүү литература тараадаг. Советскэ Союзые муушалдаг зон юм гэнэ. Нэгэ штадһаа үлдүүлхэдээ, нүгөө штадтань ошожо, тэрэ бузар ябадалаа үргэлжэлүүлдэг юм ха.

Джайпурта 18 зуун жэлэй үеын эрдэмтэ Джан-Сингхын байгуулһан тон ехэ обсерватори оршодог. Энэ обсерваторидо манай Дунда Азиин эрдэмтэ, астроном Улугбек гэгшын таблица мүнөө хүрэтэр хадагалагдажа байна...

(Үргэлжэлэлынь хожом гарихa)

ИНДИ. Джайпур. Найгажа байдаг башни.

ФОТОРЕПОРТАЖ

БЭЛИГТЭНЭЙ ҺҮБЭЛГЭН ШАДАБ[А]

Хориин дунда һургуулиин багшанар хэшээлһээ гадуур хүмүүжүүлгын ехэ хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Тэдэнэй хүтэлбэри доро «Малышок» гэжэ нэрэтэй, мүн интернациональна эб найрамдалай клубуудай хүдэлмэридэ, модельнэ, эдир натуралистнуудай, уран гартанай, уран һайханай кружогуудта һурагшад эдэбхитэйгээр хабаадажа, һайн һайхан һургаал абана.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Багша А. Н. Машанова 1-дэхи классуудай вожатануудтай хөөрэлдэжэ байна. 2. Гэрэй ажал тухай хэшээл К. П. Осодоева үнгэргэнэ. 3. Дуу, хатарай ансамбльда хабаададаг һурагшад Бондырева Тамара, Павлова Таня, Намжилон Долгор, Лоскутникова Надя шэнэ хатар наадахаар бэлдэжэ байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

АЮУЛГҮЙН СОВЕДЭЙ ЗАСЕДАНИ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Урда Родезидэхи байдал хаража үзэхын тулада 36 гүрэнэй гуйлтаар ООН-ой Аюулгүйн Соведэй яаралтай заседани мартын 19-дэ болоо. Африкан патриодуудые Солсберидэ саазалһан тушаа уур сухалаа хүрэжэ байһанаа эдэ оронуудай түлөөлэгшэд хамтаараа бэшэһэн бэшэг соогоо элирхэйлэн мэдүүлээ. Зимбабвиин арадай байдалаа тодорхойлхо, ёһотойл бэеэ даанхай байдалтай болохо эрхые хангахын тулада ООН-ой уставай үндэһөөр баадхалгын хэмжээнүүдые абаха шухала гэжэ тоолоо.

Зонхилхы гүрэн нэрэтэй Англи хадаа Урда Родезидэ гашуудалта ба түбэгтэй ушарнуудай болоһоной түлөө бүхы харюусалгые дааха ёһотой гээд Алжирай түлөөлэгшэ Тевфик Буаттура мэдүүлээ. Урда Родезиин расистнуудта эсэргүү хэмжээ абахагүй гэһэн политика хадаа ЮАР-тахи засаг түрэһөө багахашье илгаагүй гурим Урда Родезидэ дэлгэрүүлхэ арга Смидэй засаг түрэдэ олгоо гээд тэрэ хэлэһэн байна.

Смидэй засаг түрэтэй холбоонуудаа, тэрэ тоодо консульско харилсаануудаа хүсэдөөр таһалха тухай Аюулгүйн Соведэй шиидхэбэрие дүүргэлтэ болгохыень ООН-ой гэшүүн байһан бүхы гүрэнүүдые Буаттура уряалаа.

Родезидэ эсэргүү эрид шанга хэмжээнүүдые абаха шухала гэжэ Маконнен (Эфиопи) хэлэһэн байна.

Лорд Карадон (Англи) «урдынгаа замаар» ябахыень Соведтэ һанамжалан дурадхаа. Хүсэ хэрэглэлгэ тохёолдоһон байдалда харюу боложо шадахагүй гээд тэрэ һанамжалан хэлээ.

Карадоной, Буаттурын, Маконнеэй хэлэһэн үгэнүүд Холбоото Штадуудаар дэмжэгдэдэг Англи, мүн Африкын бэеэ даанхай гүрэнүүд Аюулгүйн Соведэй үзэмжэдэ табигдаһан асуудал шиидхэлгэдэ ондо ондоогоор хандана гэжэ харуулаа.

Саазалалгануудые дары болюулха эрилтэ хэхэтээ хамта, Смидэй засаг түрые унагааха зорилготой үрэ ехэтэй хэмжээнүүдые абахаар хараалһан резолюциин проектые Алжир, Эфиопи, Сенегал, Замби, Тунис ба Гвиней мүнөө бэлдэжэ байнхай гэжэ мэдээжэ болоо.

ХАБАР[АЙ] ШАРА[...]

Метеорологууд хаб[...] сагые мартын нэгэн[...] Тэдэнэр жэлые дүрбэ[...] гожо хубаадаг, тиим[...] апрель, май — хабар[...] болоно.

Астрономууд хабар[...] ые март һарын 21-һэ[...] Энэ үдэр дэлхэйн Х[...] үдэр һүни хоёр тэнс[...] гоор хэлэхэдэ үдэр[...] утань 12-12 час бай[...] үдэрһөө хойшо июнин[...] тор үдэр нэмэжэ, һүн[...] гони болодог.

Харин фенологу[...] эхин сагые байгаалин[...] олон үзэгдэлнүүдэй[...] Хабарай түрүүшын [...] дэ, сүүдхын дунда з[...] ратура хубилан дул[...] нэ. Үшөөһэн модод [...] ла дайлада саһан ха[...] рам гортолон урдана[...] тагай олонхи газар[...] шын хабарай үзэгдэл[...] 17—19-дэ эхилнэ [...] жэлнүүдэй түршэд[...] шэнжэлгэ, ажаглалт[...] Энэнь астрономууд[...] 2—4 хоногоор урд[...] рологуудайхиhaa 16[...] гоор хожомдоно.

Март һарын түр[...] соо үшөө убэлэй [...] ниидөө, үглөөтүр[...] Үдэрынь лэ дулаарж[...] рагай байдаг. Бур[...] олонхи нютагуудаар[...] соо дунда зэргээ 11[...] хүйтэн байдаг, 1—4[...] саһан ородог.

Зарим нэгэ жэлн[...] эртэ эхилжэ, һарын [...] хахадаар тала, шутын[...] лажа һаладаг юм. Т[...] гууд халуун оронһоо [...] най эндэ убэлжэһэн [...] рэглэн хойто зүг тэ[...] эхилнэ. Удаань тор[...] жэн гэхэ мэтэ шубу[...] бэлдэжэ эхилдэг. [...] турлаагууд уурд[...] гөө даража захалда[...]

Һарын дүүрэхэ [...] оронойгнай урда [...] элеэ, ангир гэхэ м[...] үзэгдэдэг. Эгээл энэ [...] мэд жэргэжэ, тала [...] мойгоор хабарай зал[...] Байгал далайн му[...] соо байрлаһан хаб[...] лэ энэ сагаар түрэж[...]

Март соо ехэнх[...] дулаан үдэрнүүд бай[...] жэ буга, гүреэһэн [...] хормойгоор итгаба[...] дулаасадаг юм.

Наратай дулаан [...] элһэн хормойгоор хо[...] нууд мүлхижэ, хүйт[...] үлеэдэггүй нам газ[...] рүүшын хамхуулай [...] дэжэ, хүнэй нюдэ б[...] Худоо ажахын [...] хайлаһан саһанай [...] дээрэ тогтоожо, хаб[...] рилгада бэлдэжэ [...] жэд Бурядад оро[...] айлшалан ерэхэ.

И. КО[...]

САГАЙ УЛ[...]

Улаан-Үдын авиа[...] мэдээсэһэнэй ёһоор, [...] республика доторн[...] үүлэтэйшэг байха, [...] унахагүй, баруун [...] ханаар һалхилха. Бы[...] рай болон Хойто [...] градус хүйтэн 2[...] лаан хүрэтэр улар[...] шэ нютагуудта 2—7 [...] лаан. Улаан-Үдэ[...] 13—15 градус хүй[...] 3—5 градус дула[...] хүлеэгдэнэ.

Редактороо[...]
М. Н. [...]

Гор. Улан-Удэ[...]
Управление по печ[...]
вете Министров Бу[...]
Н-04127.

ХИЛЫН САНАНААҺАА
ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

Япон МНР хоёрой хоорондо түрүүшын худалдаа наймаанай хэлсээн баталагдаа

ТОКИО. (ТАСС). Япон МНР хоёрой хоорондо худалдаа наймаанай түрүүшын хэлсээн Токиодо баталагдаа. Гурбан жэлэй болзороор баталагдаһан энэ хэлсээнэй ёһоор, миллион долларой эд бараа жэл бүхэндэ андалдан абалсаха гэжэ хараалагданхай. Япон Монголһоо хони, хурьганай арһа, вольфрам, бусад түхэлэй түүхэй эд худалдажа абаха, тиихэдэ МНР автомобильна покрышкануудые, бүд болон хэрэглэлэй эд бараа Японһоо абаха байна.

Дипломатическа харилсаан тогтоогдохонь

ДАР-эс-САЛАМ. (ТАСС). СССР-эй ба Африкын шэнэ, бэеэ даанхай гүрэн бологшо Маврикиин правительстванууд дипломатическа харилсаа тогтоохо, һаяын саг соо элшэн сайдуудые бэе бэедээ эльгээлсэхэ гэбэ.

Латиин Америкэдэ үхибүүд олоор үхэнэ

МЕХИКО. (ТАСС). Латиин Америкын оронуудта зургаан зуу мянга гаран үхибүүд жэл бүхэндэ үхэдэг, харин амиды үлэгшэдэйнь 37 процент хододоол үлэсхэлэн хооһон шахуу ябадаг дээрэһээ бэе муутайнууд гээд Мексикын үхибүүдые хамгаалха талаар национальна институдай эдеэ хоолой таһагай директор доктор Кастро Гевара институдай хүдэлмэрилэгшэдэй семинар дээрэ мэдүүлээ.

«Новедадес» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, залуу үетэнине үбшэн зэрэмдэг болгодог, хосороон аладаг үлэсхэлэн байдалтай тэмсэхэ яаралтай хэмжээнүүдые абахые Кастро Гевара уряалаа.

ХИТАДТАХИ БАЙДАЛ

«Мао Цзэ-дунай һургаалые» шудалдаг эдэбхитэдэй суглаан Пекиндэ болоо. Синьхуа агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, партийна байгуулалтын талаар Мао Цзэ-дунай «шэнэ заабаринуудые» суглаанда хабаадагшад — Хитадай армиин политическэ академиин һурагшад шудалһан байна. Һүүлэй үедэ Пекиндэ үнгэргэгдэһэн иимэрхүү суглаануудайхи шэнгеэр түс суглаанда хабаадагшад КПК-гай ЦК-гай түрүүлэгшын орлогшо, КНР-эй түрүүлэгшэ Лю Шао-цине трибуна дээрэһээ хурсаар шүүмжэлһэн байха юм. Урдынхи мэтэ Лю Шао-цине нэрэерь нэрлээшьегүй һаа, тэрэниие «хуушанай контрреволюционер» гэжэ тоолоһон, «түрүүлэгшэ Маогой хараа шугамда эсэргүүсэнэ» гэжэ тэрэниие гэмнэһэн байна. Тиихэтэй хамта суглаан дээрэ үгэ хэлэгшэд Мао Цзэ-дунине бултадаа магтахадаа, тэрэниие «залуурнан», «эгээн лэ һайхан наран», «угаа ехэ сэсэн ухаата» гэжэ нэрлэһэн байна.

Партийна ба гүрэнэй бусад хүтэлбэрилэгшэдые Хитадай хэблэл шүүмжэлһэн зангаараа. Ажалшадые материальна талаар урмашуулха социалис ёһо гурим бэелүүлхые дурадхана гээд тэдэнэй заримание газетэнүүд гэмнэнэ.

Хэйлунцзян провинцида КПК-гай провинциин комитедэй нэгэдэхи секретарь Оуян Циние, энэ комитедэй хоёрдохи секретарь урдань байһан Ли Фан-у гэгшэ дахяад шүүмжэлэгдэдэг болоо. Оуян Цин, Ли Фан-у гэгшэд «түрүүлэгшэ Маогой заабаринуудые» дүүргэлтэ болгонгүй даража хэбтэдэг байгаа гээд «Хэйлунцзян жибао» газетэ бэшэнэ.

Дотор Монголой автономито райондо КПК-гай автономито районой комитедэй нэгэдэхи секретарь, КПК-гай ЦК-гай гэшүүн урдань байһан Улань-фуда, мүн бусад хүтэлбэрилэгшэдтэ эсэргүү кампани хэгдэжэл байһаар. Автономито районой «революционно комитедэй» түрүүлэгшэ, Дотор Монголой сэрэгэй округой командалагша Тэн Хай-цин Баотоу городто болоһон митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ мэдүүлээ. Хэрбэ Улань-фугай харанхы хара хараа шугамые эмхидхэлэй талаар үндэһөөрнь усадхаагүй һаа, соёл сурталай ба политическэ талаар тэрэнэй гараагүй һаа, засагай шэнэ органуудые бэхижүүлхэ аргагүй, харин соёлой хубисхалда гай түбэг тохёолдохо».

Хэдэ хэдэн провинцинуудай газетэнүүдэй мэдэрхэ баатай болоһоной «засагай шэнэ органуудай» байдалай тогтуурингүй байһые гэршэлжэ үгэнэ. «Соёлой хубисхалай» дайсад революционно комитедүүдтэ добтолно, тэдэнэй нэрэ хүндые мэдэрнэгүй, тэдэнэй шиидхэбэринүүд болон заабаринуудые дүүргэлтэ болгохоһоо эрид шууд арсана гээд «Синьгуйчжоу бао» газетэ һаяхан бэшэнэ. Цзянси провинцида оройдоол хоёр һарын урда тээ маоистска засагай шэнэ органууд байгуулагдаһан юм. Харин «провинциин революционно комитедые тарааха» һэдэлгэ «соёлой хубисхалда» эсэргүүсэгшэд хээ гээд энэ провинциин радиостанци мартын 15-да мэдээсэһэн байна.

(ТАСС).

Родезидэхи байлдаан

ДАР-эс-САЛАМ. (ТАСС). Родезиһээ абтаһан мэдээнүүдэй ёһоор, Африкын патриодуудай ба Смидэй засаг түрын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хоорондо байлдаанууд боложол байһаар. Родезиин нииелэл Солсбери тээшэ патриодуудай зарим бүлэгүүд добтолно. Солсбериһээ 170 милидэ боложо байһан байлдаануудай үедэ патриодуудта эсэргүүгээр расистнууд реактивна истребительнүүд болон вертолёдуудые хэрэглээ.

Сэрэгэй албанда хүнүүдые бури олоор татахань

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Энэ оной майда 44.000 хүн США-гай армида татагдаха гээд Пентагон сонсхоо. Март ба апрельдэ 40.000 гаран хүн армида татагдаха гээд урда тээнь мэдээсэгдээ һэн. Нёдондо жэлдэ һара бүридэ дунда зэргээр 20.000-һаа үсөөн бэшэ хүн армида татагдаһан байгаа.

США-гай зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ хүнине бури олоор таталга Вьетнамдахи дайн байлдаае үргэдхэлгэтэй, энэ дайнда америкынхидэй улам ехэ хохидолдо оролготой сэхэ холбоотой.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Республикын хонишодой мүрысөөн» гэһэн рубрика доро олон тоото информацинууд толилогдоно. В. Дворак гэгшын репортаж. ТАСС-ай материалнууд. ТАСС-ай мэдүүлгэ.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Илалтын замаар» — Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой тоосоото-һунгуулиин суглаанһаа бэшэгдэһэн тусхай хуудаһа-репортаж.

Гурбадахи хуудаһанда: хилын сананаһаа ерэһэн телеграмманууд. Редакцида эльгээгдэһэн бэшэгүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Хүлгөөтэ хорин үдэр» — А. Коротаевагай корреспонденци. Спорт тухай информацинууд. Нютагай һонин